Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 91 (16614) | 1984 оной апрелиин 19, четверг | Сэн 3 мүнгэн.

...УУШУУЛ— ...АЙДАМТАЙ ...АЛААН

...ажалай оншодо hургажа, хүмүүжүүлжэ, ...замда гаргадаг ёhо заншал арад бү... байhан гээшэ. Мүнөө энэ hайн hайхан гу... удхатай, бүри гайхамшаг шэнжэ шанартай ... Зүгөөр, хэды тиимэ байбашье Коммунис Совет гүрэн үхибүүдые Эхэ орондоо дуратай... үзэл сурталтайгаар, арюун нангин зан аба... хүмүүжүүлгэдэ саг үргэлжэ анхаралаа хандуулжа, ... хүреэлэн байдаг.

...басагад! Эрдэм мэдэсэ, соёл болбосорол, тус... үсэд нэтэрүүгээр шудалагты!

...ороной дүлэтэ патриодууд, Ленинэй хэрэгэй ...ын түлөө шэн зоригто тэмсэлшэд бологты!

...эй ЦК-гай Майн 1-нэй Уряануудые манай за... ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтан абаба.

...хуули ба социалис байгуулалта хадаа за... шухала — ажал хэхэ, мэргэжэл шэлэхэ, ...hургуулитай болохо ба бэеынгээ элүүрые ...гэр байра абаха ба соёлой түйлалтануудые ...лаб хангадаг байна. Тиихэдэ, ниитын ...хамта Ленинскэ комсомолдо хуули аба... эрхэ үгтэнхэй. Жэшээнь, 18 наhа гүйсэhэн ...арадай депутадуудай Советтэ hунгаха ба ...боломжотой. Һүүлэй табан жэл соо 50 мил... хүбүүд, басагад дунда ба тусхай дунда, ...эжэлэй болон дээдэ эрдэмтэй болоhон байна. ...мэргэжэлэй hургуулиие хүбилган шэнэлэлгэ ...арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Сове... хадаа ургажа ябаа үетэниие хүмүү... талаар, тэдэниие ажабайдалда ба ажалда ...коммунис партиин гаргажа байhан анхарал ...нэгэ шэнэ гэршэ болоно. Тиимэhээ эдэ ...оролдолгодо харюу болгон оло миллион хү... эрэлхэг зоригтой, хатуу тэсэмгэй, Октябриин ...нүүдтэ үнэн сэхэ байhанай үльгэр жэшээ ха...

...хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, ...интенциин залуу халаан ажалай бүтээсэ дээшэ... мүрысөөе нарижуулан hайжаруулхын, ...нэбтэрүүлхын түлөө тэмсэнэ. Тэдэнэр мүн ...түмэр замай барилгада, Сибирь, Алас-Дурна ...хүрьhэгүй газар дайдые хүбилган шэнэлэл... ба Энергетическэ программануудые бэе... ажахын гол барилгануудые бодхоолгодо, ...жэлэй социально-экономическа бусадшье зо... шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадажа байнхай. ...бүхы залуу үетэнтэй нэгэн хамта ма... комсомолшууд болон залуушуул жэг... дабшалсажа, асари ехэ үйлэ хэрэгүү... түүхые шэмэглэжэ ябаhан алдартай. Энэ ...тобоймо, омогорхол баяр түрүүлмэ жэшээ ...хаанагүй, али бүхы hалбарида бии. Мүнөө ...манай арадай ажахын гол hалбаринууд дээ... табан жэлдэ — залуушуулай габшагай ...эдэбхи үүсхэл болон зохёохы ябуулга» ...100 мянга гаран хүбүүд, басагад шэн габьяа ...хүсэеэ зангидан ажаллажа байдаг. Тэдэнэй ...комсомол-залуушуулай коллектив, 9 мянга ...арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи — ...түсэб болон социалис уялгануудые болзорhоо ...шадаа. Һүүлэй үедэ хэдэн зуугаад хүбүүд, ...комсомолой 60 жэлэй ойе» — нэрэтэй ...гэhэн уряа доро социалис мүрысөө ...дэлгэрүүлжэ байнхай. Энэ хүдэлөөнэй түрүү ...бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй, покомо... барилгын ба авиационно заводуудай, Ленин... нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай бо... предприятинуудай залуу хүдэлмэришэд жагсана. ...агууехэ барилганууд Байгал-Амарай түмэр ...участогай, Галуута-Нуурай электростанциин ...дунда республикын комсомолой алдарта ойн ...үдэрhөө үдэртэ үргэдэжэ байhан хүдэ... шадай тоо улам олошорно. Эндэхи залуу ...ажал хүдэлмэреэрээ hанаагаа амаршоод hүү... сагаа аша туhатайгаар сэнгүү хүхюу... түлөө үсэд нэтэрүүгээр оролдожо байдаг ...заншалтай болоhоор үнинэй.

...ажахы дээрэ абажа харахадашье, hай... магтан атаархамаар юумэн яhала бии. ...малшад, механизаторнуудай тоо олошорно, ...дээшэлнэ, дүй дүршэлынь баяжана. «Мал ...комсомолой дайшалхы хэрэг» гэhэн уряалай туг ...hургуули дүүргэгшэдые тоонто нютагтань улоо... хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдадаг боло... Игэжэ залуу үетэниие ажалда hурга... хүдэлөөн дэлисэ ехэтэй боложо байна. ...үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ хэрэгтэ ...эдиршүүл хабаадажа, хамаг хаба шадалаа ... Энэ талаар, илангаяа Хориин, Хяагтын, Ка... бусад зарим районуудай хүдөөгэй залуушуул ...гаргана, үетэн нүхэдтөө жэшээ харуулна, ...баясуулна. Игээд тобшолходо завод ба фаб... барилга болон транспорт дээрэ, колхоз, совхо... ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангаха албан... наймаан ба Эдеэ хоолой предприятинуудта ...залуушуул hайн дураараа ерэжэ, арбан нэ... жэлэй асари ехэ даабаринуудые бэелүүлхын ...оролдоно.

...залуушуулые хүмүүжүүлгын асуудал мүнөө... зорилгонуудай нэгэн байhан зандаа. Нэн түрүүн ...хүдэлмэридэ дуратайгаар, политическэ ушар ...тэйгээр, сэбэр сэхэ абари зантайгаар хүмүү... зорилтэ табигдана бшуу. Энээн тушаа хэлэхэдэ, ...дунданууд болоод хүсэд шиидхэгдээгүй ...дайралдадаг байна. Иимэ баримтанууд ...Сэлэнгын, Тунхэнэй районуудай зарим ажахы...

...— манай ерээдүй, найдамтай халаан. Эдэл эхэ ...аха нүхэдэйнгөө революционно ёhо занша... бэелүүлхэ, улам саашадань хүгжөө... хуби заяатай. Тиимэhээ эдэнэрэй зол жар... эрдэм номтой, аша туhатай хүнүүд боло... Коммунис парти, Совет арад хододоо тэмсэнэ, ...тэмсэхэнь лабтай.

...— өөhэдынгөө халаание хүмүүжүүлхэ, ...ажабайдалай үргэн замда гаргахын тула үсэд нэ... болдохо гээшэ нютагуудтахи партийна организа... комсомолой болон профсоюзай организацинуудай ...анхаралда байдаг асуудал мүн. КПСС-эй райко... комсомолой организацинуудые хүтэлбэридэг арга ...нарижуулан hайжаруулха, залуушуулай дун... коммунистнуудай харюусалга бүри дээшэлүүл...

...залуушуул үндэр соёл болбосоролтой, эрдэм... дуратай хүнүүд боложо, бэеэ даанхай ажабай... ёhотой, — гээд КПСС-эй ЦК-гай апрелиин [1984 ...дээрэ нүхэр К. У. Черненко үшөө дахин онсол... үхибүүд хэншье болоо hаа — хүдэлмэришэн ...эрдэмтэ гү, али инженер — барандаа тэдэ... хатуужалга ажалша коллективүүдтэ гара...

...хүтэлбэри болгон залуу хүбүүд, басагадай ...ниитэ-политическэ ба ойлгууламжын хүдэл... хэрэг түрүүшын ээлжээндэ табигдаха зэр...

КПСС-эй ОБКОМОЙ БЮРОГОЙ НҮҮДЭЛ ЗАСЕДАНИ БОЛОБО

КПСС-эй обкомой бюрогой нүүдэл заседани апрелиин 17-до Северобайкальск хотодо боложо, «Бүхы замаар поезднуудые ябуулгые болзорhоонь урид нээхэ талаар Бүхэсоюзна комсомолой габшагай барилгын — Байгал-Амарай түмэр замаи коллективүүдэй үүсхэл тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлхэ хэмжээнүүд тухай асуудалые зүбшэн хэлсэбэ.

«Нижнеангарсктрансстрой» трестые эрхилэгшэ Ф. В. ХОДАКОВСКИЙ, «ЗапБАМмеханизация» трестые эрхилэгшэ В. В. ЕВТУШЕНКО, «Мостострой-9» гэжэ трестые эрхилэгшэ И. Д. РАССКАЗОВ, «БАМтоннельстрой» гэжэ барилгын управлениин начальник В. А. БЕССОЛОВ, Байгал-Амарай түмэр замай Хойто-Байгалай отделениин начальник А. П. ПОГРЕБНОЙ, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын УРС-ын начальник Г. К. СКРЯБИКОВ гэгшэдэй энэ асуудалаар хэhэн мэдээсэлнүүдые бюро шагнаа.

СССР-эй транспортна барилгын министрэй орлогшо, ГлавБАМстройн начальник К. В. МОХОРТОВ, КПСС-эй Баунтын райкомой нэгэдэхи секретарь В. Д. РАДНАЕВ, КПСС-эй Северобайкальска горкомой нэгэдэхи секретарь Л. П. ТАБАЛАЕВ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. С. СЕМЕНОВ, КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. БЕЛЯКОВ бюрогой заседани дээрэ үгэ хэлэбэ.

Зүбшэн хэлсэгдэhэн асуудалаар КПСС-эй обкомой бюро тогтоол абаад, гол түмэр зам табилгые болзорhоонь урид дүүргэжэ, БАМ-ай Буряадай участок дээгүүр хүдэлмэриин поезднуудые ябуулха хэмжээ ябуулгануудые баталhан байна.

Хойто-Байгалай партийно-ажахын эдэбхитэдэй зүблөөн энэ үдэр боложо, КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүд, СССР-эй транспортна барилгын министрэй орлогшо, ГлавБАМстройн начальник К. В. Мохортов тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаба.

> Хүдөөгэй ажалшад! Мал ажалай ашаг шэмые али бүхы талаарнь дээшэлүүлэгты, тэрэнэй тэжээлэй баазые бэхижүүлэгты!
> Мяха, hү, үндэгэ, ноохо ехээр үйлэдбэрилэгты!
>
> (КПСС-эй ЦК-гай Уряануудhаа).

ЗУУhАА—ЗУУ

Оёорой совхозой эхэ хонидой 18 отарада 10 мянган хонид тоологдоно. Мүнөө эндэ хонидой хурьгалга гол түлэб дүүрэнтээ, хонишод абаhан хурьгадаа гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхын түлөө оролдон хүдэлжэ байна. Һүүлэй мэдээгээр хонишодой 12 коллектив 100 эхэ хонин бүриhөө зуу гаран хурьга абаа.

Тингэжэ оёоройхид табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ бүхы совхозоороо үрэжүүлэгдэhэн хонин бүриhөө хурьга абаад түлжүүлнэ. Энэнь тэдэнэй горитойхон амжалта болоно гээшэ. Тиихэдэ Тохойн отделениин хонишод бүхыдөө зуун эхэ хонин бүриhөө 102 хурьга абажа, үндэр дүн түйлаба. Оёорой отделениинхид хонин бүриhөө хурьга абаад түлжүүлжэ байнхай.

Зуутанай дабаае дабаhан түрүү хонишодые эндэ нэрлэбэл, М. Д. Цыренжапова, Д. Р. Банзаракцаев, В. Б. Цыбиков, И. С. Борисов, Н. В. Пенских, С. Н. Татарников, И. Е. Терехов, Д. Т. Цыренов, В. Ц. Цыцыков, Б. Б. Чойдоков, Д. И. Аксентьев гэгшэд болоно.

М. ГАЛСАНОВ.

Зэдэ.

ҺАЙНААР ТҮЛЖҮҮЛЭГДЭНЭ

Загарайн районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо 2800 гаран эхэ хонид табан отарада хубаарилагдаад, Р. Гомбоев, М. Цыбенова, Д. Бальжирова, В. Цыдендоржиев, С. Данилов гэгшэдтэ даалгагдаа юм. Эдэнэр гэр бүлөөроо хонии ажалда хүдэлжэ, дүй дүршэлтэй, эбтэй эстэй болонхой хүнүүд. Энэ жэлдэ харюусалга ехэтэйгээр харууhалагдаhан тобир hайн эхэ хонид хурьгалжа, hүүлэй мэдээгээр 2000 гаран хурьгад абтаад, гарза хоролтогүйгөөр, түлжүүлэгдэжэ байна. Тиихэдэ ахалагша хонишод Доржо Бальжиров, Виктор Цыдендоржиев хоёр эрхимлэнэ. Хонишодой гэр байра hайн. Хонидой дал дулаан, сонхонь гэрэлтэй, эндэ электрын гэрэл оруулагданхай. Эхэ хонидой, хурьгадай эдихэ шанар hайтай үбhэн бардамаар бэлэдхэгдэнхэй, талха тарянай зүйл витаминтай тэжээл ноосэлогдэнхэй юм.

Р. ШИРАБОН,
хүдөө бэшэгшэ.

АРБАН ҮДЭРӨӨР УРИДЛААБДИ

Эдеэ хоолой программа — бүгэдэ арадай хэрэг гэжэ бүлта хэлсэнэ гээшэбди. Мяха, hү гэхэ мэтые үйлэдбэрилжэ байhан манай ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, hаалишад, хонишод ба үхэршэд гүрэн түрын удха шанартай энэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсахын тула бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ, онол шадабарияа зорюулна гэхэ хэрэгтэй.

Байгша оной түрүүшын квартал үнгэрбэ. Энэ гурбан hарын дүнгөөр хэhэн ажал тухайгаа хэлэбэл, хүн зоной оролдолгын хүсөөр сарим тэды амжалта түйлагдаба гээшэ. Ажахымнай гүрэндэ hү, мяха, тушааха кварталайнгаа түсэб болзорhоонь урид дүүргээ.

Һү hаалиин хоёр фермымнай коллективүүд түсэбөө бүри холо урид бэелүүлhэн тухайгаа элидхээд, мүнөө үгаадахи кварталай түсэбөөр урма зоригтойгоор ажаллажа байна.

Мяха тушааха түсэбнай март hарын 20-до дүүргэгдээ. Түсэбтэ 720 центнер мяханай орондо 785 центнер тушаабабди. Тоогоор нигэжэ хэлэжэрхихэдэ, бэлэн ааб даа. Харин тоонуудай саана хэды ехэ ажал, хүлhэн, хүсэ шадал, оролдолго гээшэб гэжэ бодоод үзэхэдэ, малшадаараа омогорхомоор байдаг. Мал шахан таргалуулгын гүүртэдэ хүдэлжэ байhан Ширап Цыбжитов Жаргал Жалсанова хоёрой габьяа тон ехэ гэжэ хэлэхэ байнаб. Тэдэнэрэй харууhалжа байhан мал баран тарган туранхайн талаар hайнаар сэгнэгдэжэ абтаа. Тушаагдаhан малайнь орондо мүноо 240 толгой залуу мал суглуулагдаад, шахагдажа эхилбэ. Эдэмнай мяхаар хахад жэлэйнгээ түсэбые бэелүүлгэтэмнай найдамтай hуури болоно бшуу.

Ажал хэрэгэйнгээ урагшатай ябахада, хүн бүхэн урма зоригтойгоор, хүхюутэйгээр ажалладаг гээшэ. Манайшье совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд түйлаhанаараа сэдьхэлээ ханангүй, харин бүри ехэ амжалта түйлахын түлөө шармайн хүдэлжэ байна.

Д. БОРБОЕВ,
Хэжэнгын районой «Первомайский» совхозой директор.

С. Балдуевай буулгаhан зураг дээрэ республикын габьяата малшан, Мухар-Шэбэрэй районой «Коммунизм» колхозой хонишон В. А. Ушаковые харанат. Тэрэ энэ жэлдэ хонин бүриhөө хурьга түлжүүлнэ.

ДААБАРИ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Улаан-Үдын шубуунай фабрикын коллектив энэ жэлэйнгээ нэгэдэхи кварталай түсэбые болзорhоонь урид мартын 21-дэ түгэсхөө. Манай коллектив гүрэндэ 14,7 миллион үндэгэ, 1050 центнер мяха худалдаха түсэб даабаритай байhан hаа, 14,8 миллион үндэгэ, 1052 центнер мяха тушааhан байха юм. Тус кварталай дүүрэтэр түсэбhөө гадуур 2,1 миллион үндэгэ, 160 центнер мяха гүрэндэ худалдаха гэhэн үгэдөө фабрикын хүдэлмэрилэгшэд хүрөө.

К. ИЛЬЮШКИН,
Улаан-Үдын шубуунай фабрикын ахамад экономист.

ИНАГ ДУРАТА ЭХЭ ОРОНОЙНГОО АША ТУҺАДА

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленумэй, СССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин шиидхэбэринүүдые, нүхэр К. У. Черненкые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшээр hунгаhан ушарые совет хүнүүд ехэ hайшаалтайгаар угтаба, КПСС-эй, Совет гүрэнэй дотоодын болон гадаадын политикые бүримүhэн дэмжэхэ зуураа, Эхэ оронойнгоо экономическа ба оборонно хүсые габшагай ажалаараа бэхижүүлхые шиидэнхэй байhан тухайдаа мэдүүлнэ. ТАСС-та эльгээгдэhэн бэшэгүүд, телеграмманууд, hайшаалнууд энээн тухай элирхэйлэн гэршэлнэ.

— Партиин ЦК-гай апрелиин Пленум дээрэ нүхэр К. У. Черненко үгэ хэлэхэдээ, СССР-эй политическэ үндэhэ hуури, социалис байгуулалтын хүсэтэ зэбсэг болохо Советүүдэй ажал ябуулгада үндэр сэгнэлтэ үгэhэн байгаа, — гэжэ Ленинградай «Красная заря» гэдэг эрдэмэй-үйлэдбэриин нэгэдэлэй слесарь-хабсаргагша В. Сергеев хэлэнэ. — Гэхэтэй хамта Советүүдэй айхабтар ехэ хүсэн хангалтагүйгөөр хэрэглэгдэнэ гэжэ Константин Устинович тэмдэглээ. Экономическа ба социальна шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ арадай түлөөлэгшэдэй үүсхэл эдэбхи үрэ түгэсөөр хэрэглэгдэхэ ёhотой.

Би Ленсоведтэ дүрбэдэхеэ hунгагдааб, депутадай бүлэгые толгойлноб. Манай Выборгын хүдэлмэришэдэй ажаhуудаг район хурдан түргэнөөр урган хүгжэжэ байна. Депутадууд өөhэдынгөө районие үргэлжэ дээрэнь болбосон түхэлтэйгөөр хүгжөөлгын программын ямараар бэелүүлэгдэжэ байhые хинан шалгана. Байрын гэрнүүдтэй хамта соёлой-ажаhуудалай барилганууд хэгдэнэ.

Һунгагшадай захяануудые бүри оролдосотойгоор дүүргэхыемнай, арад зондо үнэн сэхээр алба хэхыемнай апрелиин Пленумэй шиидхэбэринүүд бидэниие уялгана.

«КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленум дээрэ нүхэр К. У. Черненкын хэлэhэн үгэнүүдэй зүрхэ сэдьхэлыень хүдэлгөөгүй хүниие олохо гээшэ бэрхэтэй, — гэжэ Вильнюсэй Октябриин 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ радио-хэмжэлгын приборнуудай заводой партгрупорг М. Шкулено бэшэнэ. — Пленумэй шиидхэбэринүүд бидэнэртэ коллектив доторoo эмхидхэлэй ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие саашадань hайжаруулха тодорхой программа болоно.

Манай партгруппа багахан юм. Тэрэ оройдоол табан хүнhөө бүридэдэг. Һаяхан байгуулагданхай. Гэбэшье участогта түйлагдаhан ехэ амжалтануудта коммунистнуудай габьяа горитой юм. Тэдэнэр олохон hайн хэрэгүүдэй үүсхэлшэд болонхой. Мүнөө заводой коллективэй хүсэлэл оролдолгонууд ажалай бүтээсые 1 процентээр нэмэжэ дээшэлүүлхэ, продукциин өөрын үнэ сэнгые 0,5 процентhээ бага бэшээр хямдаруулха талаар шэглүүлэгдэнхэй байна.

— Тракторaa поли дээрэ гаргаха бүхэндөө 1945 оной илалтата хабарые ой ухаандаа оруулдагби, — гэжэ Черновицка областиин Сторожинецкэ районой «28 июня» колхозой механизатор Д. Жабюк хөөрэнэ. — Тэрэ ажалаймни намтарай эхин болоо hэн. 20 хүрөөдүй ябахадаа гэртээ бусажа, дэлхэй дээрэхи энэ эгээл амгалан тайбан мэргэжэлдэ — таряашанай мэргэжэлдэ бүхы наhаяа зорюулаа hэм.

Дайн байлдаанай арадуудта ямар ехэ гарза хохидол асардаг байhыень хэзээдэшье мартахагүйб. Эгээл тиимэhээ Буковинын ажалшад нютагаархидтаяа хамта Совет ороной эб найрамдалта залан сэхэ политикые халуунаар hайшаан дэмжэнэб. «Правда» газетын асуудалнуудта нүхэр К. У. Черненкын үгэhэн харюунууд дотор, КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй ба СССР-эй Верховно Соведэй сессиин материалнууд дотор энэ политика тодоор найруулагданхай.

Газар дэлхэй дээрэхи эб найрамдал, Эсэгэ ороноймнай hүр хүсэн совет хүн бүхэнэй ажалhаа, даалгагдаhан хэрэгтээ тэрэнэй ямараар хандадаг байhанhаа дулдыдадаг гээшэ. Сугтаа хүдэлдэг нүхэдни энээниие hайн ойлгодог. Манай бригада хамтын подрядаар хүдэлнэ, бүхы ажалаа түргөөр, hайн шанартайгаар, бага гаргашатайгаар бэелүүлхые оролдоно. Мүнөө бидэ эртын хабарай тарилгаяа, овощ hуулгалгаяа дүүргэжэ байнабди, hаяар кукурузын плантаци дээрэ гарахабди.

— Американ захиргаан буу зэбсэгүүдые урдилдэн бүтээжэ, ядерна булюу хүсэтэй болохые оролдожо байна, — гэжэ уран зохёолшо, Армениин ССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат С. Ханзадян тэмдэглэбэ. — Амгалан тайбан байдал хангаха хүсэлэнтэй байhанаа тэдэ наахануур худал хуурмагаар мэдүүлээд арадуудай хуби заяанда хайша хэрэгээр хандадаг, тэдэнэртэ өөhэдынгөө дура хүсэлэнгые баадхадаг байна.

Хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ гээшые совет хүнүүд, дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүд тад ондоогоор ойлгодог юм. Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хорооха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха хэмжээнүүд тухай үгэеэ ойлголсохо бодото хүсэлэнтэй байгаа hаань, юуншье hаад тойбо татажа шадахагүйл. Энэ хадаа КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленум дээрэ нүхэр К. У. Черненкын хэлэhэн үгэ дотор, «Правда» газетын асуудалнуудта тэрэнэй үгэhэн харюунууд соо тодорхойгоор найруулагдаhан залан сэхэ, тон зүб хараа шэглэл болоно.

Шэнэ байдал байгуулжа байhан совет хүнүүд эб найрамдал хангахые, үгэеэ ойлголсохые оролдоно. Номуудайнгаа хуудаhанууд дээрэ энээн тухай хөөрэхые хододоо хүсэдэгби. Эгээл иимэhээ номуудаймни геройнууд ажалша хүн байгаа, саашадаашье байха юм.

(ТАСС).

КОММУНИС СУББОТНИГЫЕ угтуулан

ХҮН БҮХЭН ХАБААДАХАНЬ

зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин шиидхэбэринүүдтэй танилсажа, бүришье урма баяртайгаар, ажалай болон политическэ дэбжэлтын оршон байдалда айхабтар ехэ бэлэдхэл хэжэ байнхай. Тобшолон хэлэхэдэ, городой олон тоото ажалша коллективүүд коммунис субботнигой тоосоогоор ажаллажа эхилhээр үнинэй. Энэ талаар олон тоото жэшээ баримтанууд городской штабай уржадэр боложо үнгэрhэн ээлжээтэ заседани дээрэ дурдагдаа. Даб дээрэ абажа харахада, үйлсэ талмайнуудаа, гэр байраа эриг сэбэр болгохо хүдэлмэридэ олон зон хабаадажа, нилээдгүй хүдэлмэри хэхэ байна. Эдэ болон бусад ажалай ябуулагдажа байhан тухай арадай депутадуудай Советскэ райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **А. П. Елгин**, городой гэр байрын ажахын үйлэдбэриин управлениин начальник **В. Е. Нефедьев** болон бусад дэлгэрэнгыгээр мэдээсэhэн байна.

Тус заседани дээрэ тэмдэглэгдэhэнэй ёhоор коммунис субботнигто бүхы дээрээ 193 мянга 990 хүн хабаадажа, 2 миллион 145 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилхөөр хараалагдана. Тингэжэ 293,5 мянган түхэриг мүнгэ коммунис субботнигой жасада оруулагдахань.

— Энэмнай тон хүндэтэй ба харюусалгатайшье хэрэг, — гээд КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь, городской штабай начальник **П. А. Чукреев** онсолбо. — Тиимэhээ эмхитэй гуримтайгаар, дээдэ хэмжээндэ, ёhотой коммунис ажалай hайндэр болгохо уялгатайбди...

Игээд тобшолходо, энэ үдэр хүн бүхэн онсо оролдосотойгоор хүдэлжэ, ажалай үндэр бүтээсэ түйлахань лабтай.

Манай корр.

БАЯРТА УГТАЛГА

Дэлхэйн космонавтикын түүхэ-бэшэгтэ үшөө нэгэ толотомо хуудаhан бэшэгдэбэ. Байконур космодром дээрэhээ ерэhэн совет-индиин экипажай гэшүүдые апрелиин 17-до Москва баяр жабхалантайгаар угтаа.

Москва шадарай аэродромой бетон харгын захаар ургаhан хабарай ногоон hэбшээ hалхинда миралзана. Замбуулинай дайдые шэнжэлэгшэдэй ямаршье сагта — ябаган бордоhоной гүйжэ байхада гү, али хабарай наранай хурса элшэhээ улаангир мододой буурсагай задаржа байха үедэ — бусажа ерэхэдэнь, эндэ сугларагшадай шоур шарайнууд баярта миhэрэлээр толорж, тэдэнэй гарта баглаа сэсэгүүд hалбаржа байдаг гээшэ.

Совет эрдэмтэд, конструкторнууд, космонавтнуудые бэлдэлгын түбэй хүтэлбэрилэгшэд, ниидэлгые залан хүтэлбэрилэгшэд Ю. Малышевые, Г. Стрекаловые, Р. Шармые угтахаяа ерэhэн байгаа. Космонавтнуудай хүтэлбэрилэгшэд, Индиин Республикаhаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд С. Нурул Хасан, ехэ бүлэг совет летчик-космонавтнууд угтагшадай дунда байлсаа.

Самоледой буулгын харгы дээгүүр годиржо ябаха үедэ совет космонавтнуудые бэлдэлгын хүтэлбэрилэгшэ авиациин генерал-лейтенант В. Шаталовтай хөөрэлдэбэбди. Совет-индиин замбуулинай экипажай ажалай баатаршалгые СССР-эй ба Индиин хүтэлбэрилэгшэд үндэрөөр сэгнэбэ гэжэ тэрэ хэлээ. Экспедициин түйлаhан, амжалтаар ниидэлгые бэлдэhэн мэргэжэлтэдэй бүхы коллективүүд, манай бүхы космонавтнууд үнэн зүрхэнhөө баярлана. Энэ ниидэлгые гансал газар дээрэ бэшэ, харин замбуулинай дайдадашье бусад оронуудай арадуудтай харилсаа холбоо тогтоохоор совет арадай хэлбэришэгүй хүсэл зоригтой байhые үшөө дахин элирхэйлэн харуулба.

«Салют-7» гэжэ станциин эзэдтэй хахасаха гээшэ намда сэхэл хүшэр хүндэ байна гэжэ Индиин космонавт Газартаа бусажа ерэхынгээ урда тээ хэлээ. Хэдэхэн үдэрэй үнгэрхэдэ, тэрэ Эхэ орондоо бусахадаа, замбуулинай хоёрдохи нэрээ — «Юпитер-3» гэжэ нэрээ абажа ошохо юм. Харин мүнөө «Юпитернүүд» гурбуулаа самоледой гэшхүүрээр бууба. Замбуулинай замда амжалтатайгаар хүдэлhэндөө урма баяртайнууд.

Заншалай ёhоор замбуулинай баатарнуудые угтадаг Соёлой ордондо ошохо замдаа Юрий Гагаринай хүшөөгэй дэргэдэ халта тогтобо. Баглаа сэсэг тэрэнэй дэргэдэ табигдаа. Энэнь газар дэлхэйн түлөөлэгшэдэй Гагаринай замаар ябаhые элирхэйлэн харуулhан гэршэ жэшээ болоно.

Соёлой ордоной дэргэдэ сугларагшад олон. Эндэ болоhон митинг дээрэ эрдэмтэд, космонавтнуудые бэлдэлгын түбэй хүтэлбэрилэгшэд замбуулинай баатарнуудые амаршалаа. Индира Гандиин даалгабаряар С. Нурул Хасан гоё hайхан бэлэг Звездный хотын музейдэ бэлэглэбэ.

Индиин түрүүшын космонавтын хэлэhэн үгые Звездный хотын эзэд халуунаар угтаба. Замбуулинай замаар ниидэжэ манай орондо түүхэтэ удха шанартай экспедицидэ хабаадаха аргатай болоhонойнгоо түлөө Совет правительствада, хани барисаата бүхы совет арадта гүнзэгы сэдьхэлhээ баяр баясхалан хүргэхэ арга намда, минии нүхэр Р. Мальхотродо мүнөөдэр олгогдобо гэжэ Р. Шарма хэлээ.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээхэ амаршалгын бэшэгые митингдэ хабаадагшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр абаба.

(ТАСС).

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ ҺУРАЛСАЛ

ЭМХИТЭЙГЭЭР ТҮГЭСХЭХЭ

Партийна политическэ һуралсалда байгша ондо республика соомнай марксизм-ленинизмын үндэһэ һуурие шудалха, научна коммунизмын, партийна-ажахын эдэбхитэдэй һургуулинууд, теоретическэ болон шэнжэлхы онол аргануудай семинарнууд бүхы дээрээ 2356 тоологдоно. Гадна 2280 экономическа һургуулинууд ба семинарнууд, комсомолой политическэ гэгээрэл болон экономическа һуралсалда 936 һургуулинууд болон семинарнууд хүдэлөө.

1982—1983 онуудай һуралсалай жэлтэй сасуулбал, байгша ондо «Дотоодын ба гадаадын политикын шухала асуудалнууд», «КПСС-эй түүхын дүй дүршэл», «КПСС-эй социальна политика»—гэһэн курсануудые шудалдаг политическэ һургуулинуудай тоо 1,5 дахин олошороо.

«Хүдөөдэ эмхидхэгдэһэн хамтын подряд», «Алмалта—коммунис шэнжэ шанар», «Эрдэм, техникын туйлалтануудые — үйлэдбэридэ» гэхэ мэтэ курсануудые шудалагшадай тоо олон болоо. Бүхы шатын партийна, комсомолой һургуулинуудта, экономическа һуралсалда 160 мянган коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүд һуража байнхай.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые урма баяртайгаар дүүргэлгын оршон байдалда марксистско-ленинскэ һуралсалай жэл дүүрэхэнь.

Парти болон совет арадай эбдэршэгүй нэгэдэлые, социалис демократиин илан мандаһые СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта онсолон элирхэйлбэ.

КПСС-эй ЦК-гай февралиин болон апрелиин (1984 он) Пленумүүд дээрэ Генеральна секретарь нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн үгэнүүд тон ехэ политическэ удха шанартай. Мүн лэ Куйбышевска һунгуулиин округой һунгагшадай урда үгэ хэлэхэдээ, нүхэр К. У. Черненко оронойнгоо дотоодын болон уласхоорондын байдалые гүнзэгы удхатайгаар элирхэйлэн харуулаа, парти болон арад зоной саашадаа дабшалтын программые тодорхойлоо.

Эдэ партийна документнүүдые марксистско-ленинскэ һуралсалай бүхы шатын һургуулинуудта эдэбхитэйгээр һонирхон шудалаа.

Иигээд һуралсалай жэл дүүрэжэ, һаяын үдэрнүүдтэ үрэ дүн гаргаһан һүүлшын хэшээлнүүд үнгэргэгдэхэнь. Эндэ пропагандистнар дурсагдаһан партийна документнүүдэй теоретическэ зүйлнүүд дээрэнь онсо тогтожо, бодото ажабайдалай хүгжэлтэтэй холбон, шагнагшадтаа эли тодоор ойлгуулжа үгэхэ зэргэтэй. Эдэ хэшээлнүүд дээрэ тэдэнэр партиин ябуулдаг политикые, коммунис байгуулалтын дүй дүршэлые, дэлхэй дээрэ боложо байһан үзэл сурталай тэмсэлые тон һайнаар ойлгожо абаха болоно.

Тиимэһээ үрэ дүн тодорхойлһон эдэ хэшээлнүүд үзэл сурталай үндэр теоретическэ хэмжээндэ, мүнөө үеын ажабайдалтай, ажалша коллективүүдэй зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор үнгэргэгдэхэ ёһотой.

Мүн лэ һүүлшын хэшээлнүүд коммунистнуудай политическэ болон экономическа һуралсалай шанарые шалгаха арга олгоно. Гадна шагнагшад хэр зэргэ харюсалгатайгаар һуралсалдаа хандажа, партийна документнүүдэй удхые хэр гүнзэгыгөөр ойлгооб гэжэ элирүүлэгдэхэ зэргэтэй.

Марксистско-ленинскэ һуралсалай үрэ дүн гаргаһан хэшээлнүүдые эрхим хэмжээндэ үнгэргэхын тула һайн бэлэдхэл хэрэгтэй болоно. Партийна комитедүүд, политическэ гэгээрэлэй кабинедүүд, пропагандистнар жэлэй туршада хэһэн ажал хүдэлмэриеэ шүүмжэлхы ёһоор хараха, һуралсалай түсэбэй дүүргэгдэһые шалгаха, шагнагшадайнгаа ямараар ойлгожо абаһые тодоруулха болоно. Элдэб янзын ойлгогдоогүй асуудалнуудай байбал, нэмэлтэ хэшээлнүүдые, лекцинүүдые үнгэргэхэ, зүбшөөл заабари шагнагшадтаа үгэхэ зэргэтэй.

Һуралсалай жэл урдынхи шэнги хүдөө газарнуудта апрелиин 20-до, Улаан-Үдэ городто майн 20-до дүүрэхэ.

Пропагандистнар һүүлшын хэшээлнүүдые үнгэргэхэдөө, шагнагшадай юрэнхы эрдэмэй хэмжээе, тэдэнэй политическэ бэлэдхэлые хараада абан, шудалжа байһан курсын болон проблемэнүүдэйнь удхые элирүүлжэ, тобшолол хэхэ зэргэтэй.

Һүүлшын хэшээл үнгэрлгэдэ манай дурадхалнууд иимэ: „залуу коммунистнуудай һургуулинуудта ба политическэ һургуулинуудта—һуралсалай курсын программаар, В. И. Ленинэй зохёолнуудаар хөөрэлдэлгэ үнгэргэхэ; марксизм-ленинизмын үндэһэ һуурие шудалдаг, научна коммунизмын һургуулинуудта, теоретическэ болон шэнжэлхы онол аргануудай семинарнуудта, өөрөө тусхай түсэбөөр һурадаг хүнүүдэй һүүлшын хэшээлдэ — «Марксистско-ленинскэ һуралсалай лиза түхэлнүүд болон онол аргануудые нарижуулга—КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлгын гол ёһо» гэһэн темээр конференци үнгэргэхэ болоно. Эдэ конференцинүүд дээрэ ажахынуудай, предприятинуудай болон эмхи зургаануудай парткомуудай секретарьнар элидхэл хэхэ уялгатай.

Марксизм-ленинизмын университедүүдтэ болон тэдэнэй филиалнуудта рефераудуудые хамгаалха конференци үнгэргэхэ сэгнэлтэнүүд болон шалгалтануудые абаха хэрэгтэй. Научна коммунизмын һургуулинуудта багшанар, арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэй коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын темээр мүн лэ конференци үнгэргэхэ ёһотой.

Һуралсалай жэлэй дүн гаргахадаа, урда үгтэһэн практическа даабаринн дүүргэлтые наринаар хараха, шагнагшадай хэлэһэн дурадхалнуудай хэр зэргэ бэелүүлэгдэһые шалгаха ушартай.

Комсомолой гэгээрэлэй системын һуралсалда һүүлшын хэшээлнүүдые өөрсэ янзын һонирхолтой хөөрэлдөөнэй маягтайгаар шудалһан курсынгаа шухала асуудалнуудаар үнгэргэхэ. Гэхэ зуура пропагандистнар энэ хэшээлдэ ямар онол аргануудые хэрэглэхэеэ, парткомуудай болон комсомолой организацинуудай секретарьнартай зүбшэхэ ёһотой.

Экономическа һуралсалай системын пропагандистнар, эмхидхэгшэд гол анхаралаа КПСС-эй ЦК-гай февралиин, апрелиин (1984 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ хандуулан, шагнагшадые түсэбтэ даабарияа болон социалис уялгануудаа дүүргэлгэдэнь элсүүлхэ болоно. Арадай зөөри хямдалга болон алмалта, түсэбһөө гадуур ажалай бүтээсые нэгэ процентээр дээшэлүүлгэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые 0,5 процентээр хямдаруулга—эдэ бүгэдэ хэшээлнүүд дээрэ табигдажа, ажал дээрэ лагаад хэрэглэгдэхэ ёһотойб гэжэ хэлсэгдэхэ зэргэтэй.

Һүүлшын хэшээлнүүдтэ бэлэдхэлэй асуудалнуудые экономическа һуралсалай советүүдэй ээлжээтэ заседани дээрэ зүбшэн хэлсэхэ шухала. Тэрээн дээрэ жэл соо хэгдэһэн хүдэлмэриингөө үрэ дүн хараха, бүхы шатын һуралсалда программын ямараар дүүргэгдэһэн тухай асуудал табигдаха болоно.

Шагнагшадай ойлгосые тодорхойлһон хэшээлнүүд дээрэ шудалһан курсаараа тобшолол хэжэ, тэдэнэр хэр зэргэ ажал дээрээ хэрэглэжэ шадахаб гэжэ элирүүлхэ хэрэгтэй.

Мүн лэ дээрэ хэлэгдэһэн экономическа системын һуралсалай һүүлшын хэшээлнүүдтэ сэгнэлтэ табилга, хөөрэлдэлгэ, научна-практическа конференцинүүд гэхэ мэтэ олон янзын онол арганууд хэрэглэгдэхэ ёһотой.

Харин тиихэдэ семинарнууд болон тодорхой экономикын һургуулинуудта «КПСС-эй экономическа политикын мүнөө үеын гол шэглэлнүүд» гэһэн темээр конференци үнгэргэхые дурадханабди.

Үнгэрһэн жэлэй дүнгөөр пропагандист тоосоо бэшэжэ, тэрэнээ экономическа һуралсалай советдэ үгэхэ ёһотой. Шагнагшадай эрхим рефераудуудые суглуулха, ерэхэ жэлдэ ямар курса шудалха дуратай байһыень элирүүлхэ, хэшээлнүүдые һайжаруулха тухай дурадхалнуудые мүн лэ энэ советдэ согсолхо хэрэгтэй.

Партийна комитедүүд, политическэ гэгээрэлэй кабинедүүд һүүлшын хэшээлнүүдые үнгэргэхэ үедөө һуралсалай жэлэй дүнгүүдые шүүмжэлэн тобшолол хэхэ зэргэтэй. Юундэб гэхэдэ, энэ жэлнай КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй хараалһан үзэл сурталай, нийтэ-политическэ хүдэлмэриие бэелүүлгын үе байгаа гээшэ.

Партийна организацинууд үнгэрһэн хугасаа соо политическэ болон экономическа һуралсалай шанарые һайжаруулха талаар, үзэл сурталай, ажалшадые хүмүүжүүлгын асуудалнуудаар яһала ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Энэ хүдэлмэриин удха шанар эли бодо һайжараа. Хэшээлнүүд дээрэ элдэб янзын шухала онол арганууд хэрэглэгдэдэг болоо.

Гэхэ зуура коммунистнарай болон партийнабэшэ хүнүүдэй һуралсалда ушардаг дутуу дунданууд үшөөл бии байнаар. Тиимэһээ һуралсалай жэлэй дүнгүүд партийна эхин организацинуудай суглаанууд, партийна комитедүүдэй ба бюронуудай заседанинууд дээрэ гүнзэгыгөөр хэлсэгдэхэ ёһотой. Мүн лэ городуудай районуудай пропагандистнарай зүблөөнүүд дээрэ табигдаха зэргэтэй. Эдэ дутагдалнууд ямар шалтагаанһаа болооб гэжэ тодорхойлжо, ерэхэ һуралсалай жэлдэ бодото бэлэдхэл хэхэ, хэшээлнүүдэй онол аргануудые нарижуулха, эрхим пропагандистнарай баян дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ шухала.

А. БАИНОВ,
КПСС-эй обкомой Политическэ гэгээрэлэй байшангые даагша.

ҺУРАЛСАЛАЙ ДҮНГҮҮД СОГСОЛОГДОНО

Манай районой хүдөөгэй партийна болон экономическа һургуулинуудта элэ үдэрнүүдтэ түгэсхэлэй хэшээлнүүд боложо байнхай.

КПСС-эй райкомой парткабинедэй дэргэдэхи методсоведэй гэшүүд, партиин райкомой, райгүйсэдкомой аппарадай хүдэлмэрилэгшэд түгэсхэлэй хэшээлнүүдэй хэр үнгэрһэниие шалгана.

Марксизм-ленинизмын һургуулинуудта түгэсхэлэй хэшээлнүүд хөөрэлдөөнэй түхэл янзаар үнгэрхэ, мүн һурагшад тэндэ өөһэдынгөө бэшэһэн рефераудуудые хамгаална. Тиихэдэнь научна коммунизмын һургуулинуудта научно-практическа конференцинүүд үнгэржэ, гол шухала темэнүүдээр һурагшадай элидхэлнүүд дурадхагдаха.

Тодорхой экономикын, коммунис ажалай һургуулинуудай түгэсхэлэй хэшээлнүүдтэ хамтын подрядай гуримые зүбөөр хэрэглэлгэдэ гол анхарал хандуулагдаха юм.

Партийно-ажахын эдэбхитэдэй районно һургуулиин түгэсхэлэй хэшээл апрелиин 27-до үнгэргэхэ гэжэ хараалагдаа. Эндэ болохо хөөрэлдөөе партиин райкомой нэгэдэхи секретарь С. Б. Жаргалов хүтэлбэрилхэ юм.

Байгша ондо КПСС-эй райком партийна һуралсалда тон ехэ анхарал хандуулаа. Экономическа һуралсалай методсовет дээрэ 4 ажахынуудай тоосоон шагнагдаа. Түгэсхэлэй хэшээлэй урда тээ болоһон хоёр семинар тон туһатай байгаа. Нэгэ семинарынь XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо боложо, тэрээндэ хабаадаһан пропагандистнууд эндэхи полит-һургуулиин нэмэл хэшээлдэ байлсаа һэн. Мүн Петропавловкын 8 жэлэй һургуулида пропагандист-багшанарай семинар аша туһатайгаар үнгэрөө.

Түгэсхэлэй хэшээлнүүдэй үедэ КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленум дээрэ нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн үгэдэ онсо анхарал хандуулагдана.

В. СЕЛЕЦКИИ,
КПСС-эй Зэдын райкомой парткабинедые даагша.

Петропавловкын хүдөөгэй мэргэжэлэй техническэ училищидэ хүдэлдэг Буряадай АССР-эй габьяата багша Идамжап Галсанович Самбуев Зэдын районой эрхим пропагандистнуудай тоодо ородог юм. Марксистско-ленинскэ һуралсалые эмхидхэлгэдэ тэрэ хорёод шахуу жэлэй туршада эдэбхитэйгээр хабаадажа ябана. Байгша ондо өөрынгөө коллективэй научна коммунизмын һургуулиие тэрэ хүтэлбэрилжэ гараа. КПСС-эй райкомой парткабинедэй дэргэдэхи методсоведэй гэшүүн һэн тула бусад пропагандистнуудай хэшээлнүүдые ошожо шалгадаг, өөрынгөө дүршэлһөө үндэһэлэн, туһатай зүбшэл заабаринуудые үгэдэг байна. Марксистско-ленинскэ һуралсалые эмхидхэлгэдэ габьяатай байһанайнгаа түлөө КПСС-эй ЦК-гай настольно тэмдэгээр шагнагдаа һэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. Г. Самбуев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Манай хөөрэлдөөн

АЯГАШЬЕ УҺА АЛДАХАГҮЙ

Байгша ондо тэжээлэй ургамалнуудай, үбһэ ногооной баян ургаса хуряаха зорилго хараалһан Баргажанай районой колхоз, совхозуудта газарай үрэжэл һайжаруулха габшагай гурбан һарада горитойхон хүдэлмэри хэгдэхээр түсэблэгдэнхэй. Нэн түрүүлэн сабшалан, тарялангаа үндалуулха хаһадаа туха сүлөөгүй бэлдэжэ байнад. Һубаг, ханаабууд сэбэрлэгдэжэ, гидро-түхеэрэлгэнүүд, хаалта, боолтонуудынь заһабарилагдана.

Манай корреспондент В. Жигжитов дурсагдагша районой уһалууриин системэнүүдэй управлениин начальник Ринчин Масанович Будаевтай телефоноор хөөрэлдэхэдөө газар уһалха хаһадаа хэр бэлдэжэ, ямар хүдэлмэри ябуулжа байһаарнь һонирхожо, хэдэн асуудалтайгаар хандаа юм. Тиин мүнөө харюунь доро толилогдобо.

— Мүнөөдэрэй байдалаар районой колхоз, совхозууд бүхыдөө 9232 гектар уһалагдадаг газартай юм. Энэ поли, сабшалангынь 28 янзын горхоной, булагай уһаар ундалуулагдана. Хадын жалга соогуур шарьян урдадаг горхоной, газарай гүнзэгыһөө бурьялан гэрадаг булагаймнай уһан һубаг, ханаабуудаар урадхуулагдажа сабшалан, поли дээрэ тараагдана. Ажамидаралта энэ уһаяа алдангүй, аша үрэтэйгөөр хэрэглэхын тула «Бурятводстрой» трестын Баргажанай ПМК-гай, уһалууриин системэнүүдэй управлениин хүдэлмэрилэгшэд, мелиораторнууд уһалууриингаа һубаг, ханаабуудые жэл бүри сэбэрлэжэ, заһабарилжа түгэс бэлдэдэг гуримтай. Жэшээлбэл, байгша ондо һубаг, ханаабуудаараа уһа урадхуулжа газараа ундалуулхын тулада заһабарилгын болон сэбэрлэлгын хүдэлмэридэ бүхыдөө 247 мянган түхэриг гаргашалагдаа.

Мүнөө районоймнай ажахынуудта горхоной, булагай уһаар газараа уһалха хаһадаа бэлдэхэ хүдэлмэри түлэг дундаа. Энээнһээ гадна Баргажанай совхозой Зүүн-Үүрэгэй, Зубковой, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Хараһанай, Шитханай совхозой Алешкиной уһалууриин һубаг, ханаабуудые, гидротехническэ түхеэрэлгэнүүдые заһабарилан бэлдэнэ. Мүнөө үедэ уһалууриин гол ханаабууд сэбэрлэгдэжэ бэлэн болгогдонхой, гол, горхоной уһа алдангүй абажа урадхуулхаар түгэс бэлдэгдэһэн юм.

Апрель һарада хэгдэхэ хүдэлмэри захагүй ехэ. Уһа урадхуулха, һубаг, ханаабуудайнгаа эхиндэхи хаалта, боолтонуудые заһабарилжа, мүльһэнһөө, бог буртагһаа сүлөөлжэ сэбэрлэхэ болонобди. Иимэ хүдэлмэри Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо, Баргажанай, Шитханай совхоздо ябуулагдажа захаланхай.

Ажахынуудай өөһэдынь хүсөөр баригдаһан һубаг, ханаабууд диилэнхидээ хуушаранхай. Энэ һубаг, ханаабуудаа, хаалта, боолтонуудаа сэбэрлэхэ, заһабарилха гэхэдэ, мүнгэ зөөриньшье хүртэдэггүй. Тиимэһээ жэл бүхэндэ һайнаар бэлдэгдэдэггүйһөө улам муудана.

Хадын горхонуудай шарьяса урдахаһаа урид Баргажанай, Шитханай совхозууд, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз һубаг, ханаабуудаа заһабарилха зэргэтэй. Тобшолбол, эндэ ажаллаха хүнүүдые эртээнһээ томилжо, хэхэ хүдэлмэриинь тодорхойлон түсэблэхэ болоно. Ажахынуудай энэ ажалаа ябуулжа захалхадань, манайшье управлени горитойхон туһаламжа үзүүлхэ байха.

Мүнөө үедэ манай УОС-ой дэргэдэ уһалууриин һубаг, ханаабуудые сэбэрлэжэ, заһабарилан бэлдэхэ хоёр звено байгуулагданхай юм. Тус звенонууд Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо, Баргажанай совхоздо ажаллана. Үнгэрэгшэ март һарын туршада манай нэгэ звено Бодоной совхоздо Никольскын уһалууриин һубаг, ханаабуудые заһабарилжа бэлэн болгоо юм. Мүнөө энэ хүдэлмэриемнай ажахын луговодууд үргэлжэлүүлжэ байнхай.

Үбэлэй үедэ районоймнай колхоз, совхозуудай луговодууд горхоной, булагуудэй эхиндэ тошо халяажа хүргэһэн юм. Жэшээлбэл, Шитханай совхоздо 150 мянган кубометр мүльһэн хүргэгдөө. Тиихэдэ Баргажанай совхозой луговодууд 380 мянган, Бодоной совхозой мелиораторнууд 345, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой луговодууд 300 мянган кубометр тошо халяан хүргэһэн байна. Тусхайлбал, районой дүрбэн ажахыда бүхыдөө нэгэ миллион 175 мянган кубометр мүльһэн нөөсэлэгдэһэн байха юм. Тиин эды ехэ нөөсэ уһаяа ашаг үрэтэйгөөр, алдангүйгөөр хэрэглэхэ гээшэ газар ундалуулагшадай нангин зорилго мүн.

КОМСОМОЛШУУДАЙ ШАЛГАЛТА

Нарин сэмбын комбинадай нооһо илгалгын цехтэ Ленинскэ зачет үнгэргэгдэжэ, 96 комсомолшууд нийтын-политическэ аттестаци гараба. Нооһо илгалгын цехэй партийна организациин секретарь Н. Н. Каратаевагай толгойлһон аттестационно комиссиин бүридэлдэ цехэй ВЛКСМ-эй комитедэй гэшүүд, халаанай партгрупоргнууд ба мастернууд, һурган хүмүүжүүлэгшэд ороһон байгаа. Аттестаци эмхи гуримтайгаар үнгэргэгдөө. Цехэй комсомолшууд 1983 ондо абаһан социалис уялгануудаа бултадаа дүүргээ гэжэ комиссиин гэшүүд тэмдэглээ.

Буряадай комсомолой 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхи үүсхэл гаргаһан Нина Москалевагай комсомол-залуушуулай бригада ажалайнгаа графигые ходо уридшална. Энэ бригадын басагад түсэбһөө үлүү 40 тонно нооһо илгаад байнхай. Тэдэнэр ажал дээрээ бүтээсэ ехэтэйгээр хабаадахаһаа гадна нийтын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададаг. Жэшээлбэл, халаанайнгаа даабарие 15 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг Галина Кожемякина «Комсомольскэ прожекторэй» штабай гэшүүн юм. Галина Осорова — халаанайнгаа комсомольско бюрогой гэшүүн, агитатор.

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ

ҮҮРЭЙ ТОЛОНТОЙ УРИЛДАГША

УТА ГУЯ хаяада урдын сагһаа хойшо уняжын гонзойһон һөөг бургааһатай бүлэг хуһанууд жэрылдэдэг. Тэрэнэй хажуу тээ анхандаа айхабтар хүсэтэйгөөр тэһэрдэг байһан булаг бии юм. Иигэжэ энэ газар Хажуу Булаг гэжэ нэрэтэй болоһон гээд нютагай зон хэлсэдэг.

Эгээл эндэ ахалагша хонишон Иван Булгатович Ербаевай эхэ хонидой байра оршодог юм. Тэдэнэй байшанда дүтэлжэ ерэхэдэмнай «Эндэ нютагай Соведэй депутат ажаһуудаг» гэһэн гаршаг гэрэйнь үүдэнэй зүүн талада аржыжа харагдадаг.

«Эндэмнай, юрэдөө, ажалша, малша, нютаг соогоо хүндэтэй хүн байдаг ха юм», — гэһэн бодол эжэлүүдгүй тархи соо ороодхино...

Нэн түрүүн совхозой зоотехник Надежда Жамсуевна Жамбаловатай уулзажа хөөрэлдэхэдэмнай иигэжэ хэлэбэ:

— Таанад Иван Булгатович Ербаевайда ерэбэ гээшэт. Энэ нүхэрнай одоол ажал хүдэлмэреэ өөрынгөө табан хурганда адляар мэдэдэг, түрүү хонишодой нэгэн юм. Эхэ хонидые зүбөөр харууһалжа, һайн түл, бэшэшье продукци абаха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ гэжэ мэдэнэт. Эндэ тон ехэ оролдолго гаргахаһаа гадна, зооветеринарна заабари, эрилтэнүүдые гүйсэд дүүргэхэ хэрэгтэй болоно. Иван Булгатовичтан мүнөө эдэ бүхы эрилтэнүүдые бодото ажал дээрээ бэелүүлдэг юм. Тиимэһээл амжалта туйлана ха юм. Юрэдөө, өөһэдөө харахат даа...

Үнэхөөрөөл сагай эрилтээр хүдэлмэриеэ эрхилдэг ажалша хүнүүдээр уулзаха болобобди гэжэ яһала урматайгаар хонидой үбэлэй байрада оробобди.

Байра соо дулаан, һаруул. Зарим байрануудта ороходо нюдэ хордохоомо эхүүн үнэр байдаг, теэд эндэ тиимэ юумэн огто үгы. Дун сагаахан хурьгад найман ондоо хаамаг соо оруулагданхай. Харахада нюдэнэй баярлахаар, тэршээхэнүүд, сулаханууд, юрэдөөл, һайн харууһатай нарай малшье ондоо гээшэ ха даа. Үшөө олониинь үбдэгилдэжэ байгаад, үбһэ шэмхэлнэ, онгосо соо адхаатай минеральна тэжээл долёоно. Садхалан тэнюун малые харахада, үнэхөөрөөл, сэдьхэл баярламаар, ехэ зохид байдаг гээшэ. Мүн энэ байра сооньхонишоной хэрэглэхэ эмүүдэй аптечкэшье бии. Эндэ ахалагша хонишон Иван Булгатовичтай уулзажа, мэндэ амараа хэлсээд, хөөрэлдөөгөө эхилээ һэмди...

Иван Булгатовичай хүдэлмэриин үдэр үшөө үнэгэнэй харанхын үедэ, үглөөнэй 5 сагта эхилдэг юм. Хара эртэ хонидойнгоо байрада ошожо, эхэ хонидоо, илангаяа хурьгадаа анхаралтайгаар харадаг, эдеэлүүлдэг онгосонуудыень сэбэрлэдэг гуримтай юм. Тиигэжэ 5 саг 30 минутада хурьгад үглөөнэйнгөө «хоол баридаг», тэрэнь хоёр час соо үргэлжэлдэг байна. Хурьгадаа илгаһанайнгаа һүүлдэ 7 саг 30 минутада хонидто үбһэ, рационой ёһоор холимол тэжээл үгэдэг. Харин хурьгадтаа үглөөнэй 8 сагһаа зөөлэн һайхан үбһэ, шэлбүүһэнэй витаминтай гурил, мүн бэшэшье холимол тэжээл үгэнэ. Хурьгадай хааmжанууд соо ходоодо бүлеэн уһан, минеральна тэжээл табяатай байдаг. Иигэжэ хамаг олон тоото малаа садхааһанай һүүлээр хонишод өөһэдөө столдоо һуудаг.

— Иимэрхүү байдалда дадагдаха юм даа,—гэжэ Иван Булгатович даруухана хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ, — Энэ Хажуу Булагта бидэ зургаадахи жэлээ үбэлжэжэ байнабди. Бүхы дүй дүршэлөө хэрэглэжэ, оролдосотойгоор шуумайн ороходош, хэһэн хэрэгшье бүтэсэтэй, дүнгүүдшье һайн болодог гээшэ ааб даа.

Иван Булгатович мүнөө районой түрүү хонишодой нэгэн гэжэ алдаршанхай. Гэбэшье иимэ хүндэтэй нэрэ солотой болохонь бэлэн бэшэ байгаа. Арбан дүрбэ-табатайһаа хүдөөгэй хара ажалда дүүрэн эрхэтэй хүдэлмэришэн боложо ороо һэн. Хара багаһаа хойшо эжыгээ дахажа, хонидыень адуулалсадаг, хурьгадынь харууһалалсадаг байгаа. Магад тиихэдэ эдирхэн Иванай зүрхэ сэдьхэлдэ хонишоной ажал хэды хүшэршье һаа, хүндэтэй, һонирхолтой байна гэһэн бодол түрэжэ болоо. Мүнөө эжынь, Анна Михеевна Ербаева совхозойнгоо пенсионер болонхой, ашанараа харалсажа һуудаг.

Һүүлээрнь Иван Булгатович Чисаанын МТС ошожо, трактористын мэргэжэлтэй болоһон. Тиигэжэ тракторист болоод байхадаа, ажалша бэрхэ хүбүүн совхоздоо түрүү механизаторнуудай тоодо ябаа, элдэб олон түхэлэй тракторнуудыешье жолоодожо үзөө. Техникэеэ һайн мэдэхэ, урагшаа һанаатай Иван Ербаевта 1 классай механизатор гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоһон юм.

Түмэр түдэгэ шэмжэлхэ, ухашалха дуратай хүбүүн, шофернуудай һургуули дүүргэжэ, түрэл Загаһатынгаа совхоздо хурдан машинын жолоодогшо болоһон юм.

— Хэзээ, хайшан гээд хонишон болоо гээшэбта?— гэжэ Иван Булгатовичай һамган Елена Ринчиновнаһаа асуубабди.

— Суута хонишон Намжил-Доржо Дондоковой бригадада дүрбэн жэл соо хүдэлөөбди. Тиигээд 1979 ондо эхэ хонидые даажа абагты гэжэ совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй дурадхахада, бидэ зүбшөөлөө үгөө һэмди. Тэрэ гэһээр эндэ, Хажуу Булагта, байражанхайбди. Газарнай яһала таатай зохид, гэрнайшье дулаан. Дулаан сагай болоходо Чисаана голой эрьедэ зуһаландаа зөөдэгбди. Совхозой түб һууринһаа даншье холо бэшэбди, хүн зонойл дунда һуунабди гэжэ тоолонобди. Мэдээгүй байтарнай саг ошожо, үхибүүднайшье ехэнүүд болоо. Бидэ долоон үхибүүдтэйбди. Эгээн баганууднай Батор Ира хоёр тээ тэрэ хурьгадые элсэлүүлжэ ябана. Бүхэли үдэртөө манай хажууда, үнэн зүрхэнһөө туһалха һанаатай энэ тэрэ юумэ хэхэ гэжэ һаршагашалдаха даа, — гээд Елена Ринчиновна энеэбхилнэ.

Эбтэй эетэй ажалша айлда ороод, ажабайдалдаа найдамтайгаар хандажа, ажал хүдэлмэри тухайгаа тон дуратайгаар хөөрэжэ байхыень шагнахадаа, эдэ хүнүүд хэжэ байһан хэрэгээ хахадтань хүргөөд хаяхагүй, заабол саашадань бүри һайнаар үргэлжэлүүлхэ гэжэ оролдодог байһандань аргагүй үнэншэмөөр бэлэй. Өөрөө Иван Булгатович гээшэмнай ууджам тэнюун сэдьхэлтэй, хүдэлмэрөө һайн мэдэхэ хүн юм. Юумэ хэжэ байхыень харахадаш яаран түдэгэсэнгүй, бүтээсэтэйгээр лэ хүдэлжэ байха.

Наһанайнь нүхэр Е. Р. Дылыкова анхандаа һаалишан ябаһан юм. Харин мүнөө бэрхэ хонишон болонхой. Зооветеринарна эрдэмэй шухала зүйлнүүдые үзэжэ, техник-үрэжүүлэгшын мэргэжэлые гүйсэд дүүрэн мэдэхэ болонхой. Жэл бүхэндэ даажа абаһан хонидоо өөрөө искусственна аргаар үрэжүүлдэг. Үнгэрэгшэ намар сентябриин 6-да үрэжүүлгэеэ эхилээд, октябриин 3-да дүүргэһэн юм. Мүнөө түл абалга календариин ёһоор тон тудажа, эгээл 25 хоног соо олонхинь түрэжэ ходорһон байна бшуу. 540 эхэ хонид сооһоонь ерээдынь эхирлээ. Тэрээнһээ гадна хурьгадай эхэ соогоо бүтэһэн гү, али хурьга халха, гараһан хурьгадай гарзалха нэгэньшье ушар Иван Булгатовичай һүрэгтэ болоогүй гэжэ онсо тэмдэглэмээр гээшэ. Өөдэргэн, һайн хурьгад эхын хүхэнһөө галуур ондоо тэжээлдэ түргэн ороно.

— Түл абалга гээшэмнай мүн хурьгашадай үнэн сэхээр, эмхитэйгээр хүдэлмэриеэ хандаһанһаа мүн лэ дулдыдадаг. Энэ жэлдэ яһала бэрхэ хурьгашадтай байгаабди. Буряадай хүдөө ажахын институдай зооинженернэ факультедэй II курсын студентка Ольга Бордеева, Чисаанын дунда һургуулиин хүдэлмэрилэгшэ Елена Будаева, Худанай лесхозой лесничий Сергей Михайлов гэгшэд ехэ һайн хүдэлөө. Би тэдэнэртэ баяр хүргэхэ байнаб, — гэжэ И. Б. Ербаев үнэн зүрхэнһөө хэлэнэ.

Энэ жэлэй ехэ амжалта туйлатараа Иван Булгатович олон жэлдэ оролдосотойгоор, үдэрһөө үдэртэ нэтэрүүгээр хүдэлөө, олон бэрхэшээлнүүдтэйшье ушараа. Хонишон болоһон намтарайнь шатануудые харахада иимэ байна. Түрүүшынгээ 1979 ондо зуун эхэ хонин бүхэнһөө 74 хурьга абаад, хойто жэлынь зуунһаа 98 хурьга абаһан юм. Тэрэ жэлһээ хойшо «зуутанай» зэргэһээ гараагүй, харин нёдондо, 1983 ондо зуун эхэ хонин бүхэнһөө 107 хурьга абажа түлжүүлээ бшуу.

Энэ жэлдэ замайнь зол үшөө һайхан амжалтаар дэнзэлэгдэбэ. СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые угтуулан, 100 эхэ хонин бүхэнһөө 110 хурьга абаха гэһэн уялгатай аад, Иван Булгатович Ербаев 120-с абаад, һайнаар түлжүүлжэ байна. Мүн энэ жэлдэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,6 килограммһаа бага бэшэ нооһо хайшалха, хурьгадаа эхэһээнь һалгааха үедэ тус бүриень 22 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэй болгохоб гэһэн үгэдэнь үнэншэнгүй байхын аргагүйл.

Л. ГОМБОЕВ,
Ц. ВЛАДИМИРОВ.

ОЛОНОЙ НЮДЭН ХУРСА

ХИНАЛТЫН ХУУДАҺАН № 7

...ХИ ҮҮСХЭЛ БАДАРУУЛНА

ушар район дотор үсөөрнэгүй. Тэдэнэй гарза хоролтодо орохо ушар гэнсэл холдабарита үбшэнүүдһээ болоно бэшэ, харин мал ажалай зарим хүдэлмэрилэгшэдэй даалгагдаһан ажалдаа хайша хэрэгээр хандалгаһаа гарадаг. Тэрэшэлэн ажахынуудай гүүртэ, отаранууд дээрэ үйлэдбэриин ажалай журам сахилгада арадай хинагшад анхаралаа ехээр хандуулдаг юм. Мүн хүдөө ажахыда үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин шанар шалгаха хүдэлмэридэ тэдэнэр эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

«Родина» болон Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай арадай хиналтын бүлэгүүд энэ талаар амжалтатай һайнаар хүдэлнэ. Эдэ бүлэгүүдые ажалай, ажабайдалай дүршэл ехэтэй В. И. Колобков, С. Е. Брылев гэгшэд хүтэлбэрилдэг юм. Тиимэһээ эдэ ажахынуудта үбэлжэлгын хаһын амжалтатайгаар дүүрэжэ байһан ушарта арадай хинагшадай хубита бии байха.

Арадай хиналтын бүхы бүлэгүүд һайнаар хүдэлнэ гэжэ мүнөө дээрээ хэлэхын аргагүй. Зарим тээ нэрлэбэл, «Одон», «Забайкалец», «Авангард» совхозуудай В. Б. Цыдыпов, А. Н. Гороховский, М. И. Шайдуров гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг арадай хиналтын бүлэгүүдэй гэшүүд эдэбхи үүсхэл багатай һулаар хүдэлнэ.

«Забайкалец» совхозой арадай хинагшадай ажалда мүн лэ иимэрхүү дутагдалнууд үзэгдэнэ. Тус ажахын гол бүлэгэй түрүүлэгшэ А. Н. Гороховский ажал хэрэгтээ эрилтэ багатайгаар хандана.

Районой арадай хиналтын комитет, баталагдан абтаһан түсэбэй ёһоор, нийтын адууһа малай үбэлжэлгын асуудалнуудаар рейдэ болон шалгалтануудые олоор үнгэргөө. Арадай хинагшадай үнгэргэһэн шалгалтануудай дүнгүүд комитедэй заседанинууд дээрэ харагдажа үзэгдэдэг юм. Һүүлэй үедэ Суулгын, «Забайкалец» совхозуудай гүүртэ, отаранууд дээгүүр үнгэргэгдэһэн шалгалтын дүнгүүд үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэжэ, малай үбэлжэлгын хэр зэргэ ябажа, адууһа малай тоо толгой олошоруулха талаар ямар хүдэлмэриин хэгдэжэ гүрэндэ мал ажахын продукци худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ тухай асуудалнууд шиидхэгдэһэн байна.

Тиихэдээ ажал хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандадаг хүнүүдэй урда шанга эрилтэнүүдые табижа, ажахы дотороо үзэгдэһэн дутагдалнуудаа ойрын сагта усадхаха тухай асуудалнууд шиидхэгдэһэн байна.

Тиихэдээ ажал хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандадаг хүнүүдэй урда шанга эрилтэнүүдые табижа, ажахы дотороо үзэгдэһэн дутагдалнуудаа ойрын сагта усадхаха тухай хэмжээ абаа.

Хабарай тарилгада бэлдэхэ хүдэлмэридэ арадай хинагшад мүн лэ бага бэшэ анхарал хандуулна. Хүдөө ажахын машина, техникэ саг болзор соонь заһабарилха, үрэһэ хүрэнгэеэ зүбөөр хадагалха асуудалнууд тэдэнэй үдэр бүриин хүдэлмэридэ хабаатай болонхой. Тиимэһээ заһабарилагдаһан машина, техникэ тушаан абаха комиссиин бүридэлдэ нэн түрүүн арадай хиналтын бүлэгүүдэй гэшүүд оролсоно ха юм.

Хүдөө ажахын техникэ заһабарилха талаар Сутайн совхоз гээгдэлдэ оронхой. Энэ ажахыда техникэ заһабарилга унжагайрна, шанаршье муу. Арадай хиналтын бүлэгые даагша, ажахын ахамад агроном Г. Д. Дамбиев энэ асуудалда анхаралаа багаар хандуулна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

— Һаяхан болоһон КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленум дээрэ арадай ажахын хүгжэлтые хурдадхаха шухала асуудалнууд зүбшэгдөө. Тиимэһээ ажалай үйлэдбэриин журам һайжаруулжа, шэнэ гуримаар, бүри һайн шанартай продукци үйлэдбэрилэн ажаллаха хэрэгтэ манай хинагшад хубитаяа ехээр оруулалсан, хиналта шалгалтын үүргэ улам дээшэлүүлхэ ёһотой. КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула нэн түрүүн арадай хинагшадай эдэбхи үүсхэл бадаруулан эршэ зоригтойгоор, харюусалга ехэтэйгээр ажаллаха эрилтэ табигдана.

А. ПЛЮСНИН,
Мухар-Шэбэрэй районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХИНАЛТЫН КОМИТЕДТЭ

ДУТАГДАЛНУУДАА УСАДХАХААР УЯЛГАЛАГДАБА

Республикын арадай хиналтын комитет ээлжээтэ заседани дээрээ «Хэжэнгын районой совхозуудта мал ажалай продукци үйлэдбэрилгын, шанарыень һайжаруулгын байдал тухай» асуудал хаража үзэбэ. Эндэхи ажахынууд мал ажалай продукци үйлэдбэрилхэ талаар үнгэрэгшэ жэлэй түсэбүүдые дүүргээгүй юм. Гүрэндэ мяха, ноохо худалдаха түсэбөө илангаяа муугаар бэелүүлһэн байна.

Районой хүдөө ажахын управлени мал ажалай продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхын, шанарыень һайжаруулхын түлөө харюусалгатай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдтэ шанга эрилтэ табинагүй, хиналта хэнэгүй, эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулнагүй гэжэ арадай хинагшадай шалгалтаар элирүүлэгдээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ районой совхозууд бүхы тушааһан эбэртэ бодо малай 30 процентнь, хонидойнь 63 процент мяхан туранхай гэжэ сэгнэгдэһэн байна. Тиихэдэ тушааһан бүхы һүнэйнь 30 процентнь хоёрдохи сортын байжа, 200 шахуу центнер һүн ғашалһан байха юм.

1983 ондо үхэр мал ба хонид олоор гарзалаа. Түл олоор абтаа гэхын аргагүй: 100 үнеэн бүриһөө 57 тугал, 100 эхэ хонин бүриһөө 43 хурьган түлжүүлэгдэһэн юм.

Хүдөө ажахын управлениин ахамад зоотехник Д. Ж. Батомункуев эдэ дутагдалнуудаа усадхахын тула хэмжээнүүдые абаагүй, ажахынуудай мэргэжэлтэдэй урда шанга эрилтэнүүдые табяагүй. Үхэр ба хонидые хооллуулха, харууһалха хэрэг мүртэй эмхидхэгдээгүй байһаар. Муугаар харууһалһанай гэмээр 1000 гаран толгой хонин үнгэрэгшэ жэлдэ гарзалаа.

Мал үсхэбэрилхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, түл абаха, гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэхэ гэхэ мэтэшэлэн хүдэлмэри Хэжэнгын совхоздо илангаяа муугаар ябуулагдана.

Эдэ бүхы дутагдалнуудтай эбсэжэ, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхын, шанарыень һайжаруулхын тула хэмжээнүүдые абаагүй байһанайнгаа түлөө хүдөө ажахын управлениин начальник Данчиновта доногодолго соносхохо, управлениин ахамад зоотехник Батомункуевай нэгэ һарынь салин хүлһэ түлүүлхэ гэһэн шиидхэбэри арадай хиналтын комитет баталан абаба.

Тус заседани дээрэ мүн Загарайн районой арадай хиналтын органуудта ябуулдаг методическа хүдэлмэриин байдал тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

Энэ райондо методическа хүдэлмэри нарижуулха тушаа оролдолго гаргадаг байна гэжэ тэмдэглэгдээ. Методическа кабинедүүд ба булангууд ажахы, предприяти болон организацинуудта эмхидхэгдэнхэй. Жэлэй дүүрэтэр үшөө методическа 7 булан эмхидхэгдэхээр хараалагдана.

Арадай хинагшадые һургаха асуудалда горитой анхарал хандуулагдана. 1981 ондо арадай хинагшадай 78 һургуули тоологдодог һаа, мүнөө 104 һургуули хүдэлнэ. Арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэнэртэ зүбшэл заабари, методическа туһаламжа үзүүлхэ талаар нилээд юумэн хэгдэнхэй. Үнгэрэгшэ жэлэй туршада бүхы бүлэгүүдэй түрүүлэгшэнэр ба постнуудые даагшад зүбшэл заабари абажа гараа. Элхиин авто-заһабарилгын заводой, 136-дахи ПМК-гай, хэлхеэ холбооной үзэлай, «Гигант», «Дружба» колхозуудай арадай хиналтын бүлэгүүд һайнаар хүдэлнэ.

Районой арадай хиналтын комитет методическа литература үргэнөөр хэрэглэхын түлөө оролдоно. Тиигэжэ арадай хинагшадай библиотекэ, «Арадай хинагшадта туһаламжа болгон», информационно бюллетень эмхидхэгдэнхэй.

Гэхэтэй хамта, арадай хинагшадай хүдэлмэриин дүнгүүдые олондо соносхохо, түрүү дүй дүршэл тараан дэлгэрүүлхэ талаар мүртэй юумэн хэгдэнэгүй. Түрүү дүй дүршэлэй хуудаһанууд районой газетэдэ үсөөнөөр толилогдоно.

Республикын арадай хиналтын комитет эдэ болон бусад дутагдалнуудаа усадхахыень Загарайн районой арадай хиналтын комитедые уялгалба.

Улаан-Үдын шэлэй заводой ёлкын нааданхайнуудые хэдэг участогта нийтын ажал хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг хүнүүд олон юм. Тэдэнэй нэгэн болохо Галина Ивановна Самокрутова арадай хиналтын гол бүлэгэй гэшүүнээр олон жэлэй туршада амжалтатайгаар ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (баруун гарһаа) Г. И. Самокрутова, М. Л. Горохова, А. Н. Тюкавкина гэгшэд.

ХЭМЖЭЭНҮҮД АБТАНА

Бабушкин хотын харгы барилга-заһабарилгын хоёрдохи управлениин арадай хиналтын бүлэгые коммунист А. С. Куршев табадахи жэлээ ударидажа ябана.

2-дохи ДРСУ-гай арадай хинагшад барилгын материалнуудые алмаха, түлишын ба электрын элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые, ажалай сагые гамтайгаар гаргашалха тухай асуудалаар олон тоото шалгалтануудые үнгэргэнэ.

Жэшээлхэдэ, бүри һаяхан болотор автомашинануудайнь спидометрнүүд хүдэлдэггүй байһан дээрэһээ бензин яажа гаргашалдагынь мэдэхэ аргагүй байгаа юм. Арадай хинагшад автомашинануудай бүхы спидометрнүүдые заһуулжа, бензин гаргашалгые гуримтай болгоһон байна. Харгы дээрэ зөөжэ гаргадаг жэжэлэгдэһэн шулуу зөөлгын тоо бүридхэлые эрид һайжаруулжа шадаа. Бүлэгэй түрүүлэгшэ Анатолий Сергеевич бүхы шалгалтануудта өөрөө эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм.

А. С. Куршев харгы заһабарилгын управленидэ хүдэлжэ эхилһээр 20 гаран жэл болобо. Тэрэ модошо дарханаар, бригадираар ажаллаа. Мүнөө харгын мастерай тушаалтай. Тэрэ эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхын түлөө ходо оролдодог. Авто-харгын техникум заочноор һаяхан дүүргээ.

Анатолий Сергеевич даалгагдаһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандадаг тула арадай хиналтын бүлэгэй хүдэлмэриие һайнаар ударидана. Тиигэжэ харгы барилга-заһабарилгын управлениин хүдэлмэридэ дайралдадаг дутагдалнуудые саг дарыдань усадхаха талаар хэмжээнүүд арадай хинагшадай туһаламжаар абтана.

В. ЦИБИН,
манай штатнабэшэ корр.

БАРИЛГАШАД ТУХАЙ

Москвагай «Политиздадаар» һаяхан хэблэгдэһэн суглуулбари «Ни слова против совести» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Эндэ гурим, журам заршамгүй байха ябадалтай эрид шууд, эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ зорилго табигданхай. Тэрээн соо арад зоной аша туһын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэдэг элдэб мэргэжэлтэй ба наһанай хүнүүд тухай бэшэгдэнэ. Тус суглуулбарида оруулагдаһан В. Смирновой «Сэдьхэл зүрхөөрөө хүнүүд тээшэ» гэжэ очерк һонирхол үүсхэнэ. Байгал-Амарай түмэр замай нэгэ участок дээрэхи арадай хиналтын бүлэгэй ажал хэрэгүүд тухай зураглагдана.

А. ЛЕГКИЙ.

АЖАЛАЙ АМЖАЛТАДА НҮЛӨӨЛНЭ

Предприяти, эмхи зургаанудай, колхоз болон совхозуудай түсэбтэ даабаринуудайнь дүүргэлтые эртээнһээ хинан шалгажа, дутуу дунданuудаа усадхаха хэрэгтэнь туһалха гээшэ арадай хинагшадай гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Тиихэдээ шалгалтын дүнгүүдые саг дарыдань олондо мэдээсэжэ байхада аша үрэтэй байдаг. Энэ асуудалда арадай хинагшадай гол анхаралаа хандуулжа, аша туһатай ажал ябуулжа байһан газарта эли бодо үрэ дүнгүүд туйлагдадаг байха юм.

Түнхэнэй совхозой арадай хиналтын гол бүлэгые хэдэн жэлэй туршада ажахын ахамад зоотехник А. Ж. Комиссаров толгойлдог юм. Эндэ арадай хинагшадай хүдэлмэриие эдэбхижүүлһэнэй ашаар ажалай журам шангадаа, совхоз хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ болон гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ дүүргэнэ. Цеховэ бүлэгүүдтэнь эдэбхитэй, үүсхэл ехэтэй ажалша бэрхэ хүнүүд хүдэлдэг. Тэдэнэй тоодо механизатор Ж. Д. Багуев, тугалшан М. Д. Комиссарова, һаалишан Л. Н. Голышева, механизатор Ю. Д. Хохоноев, тугалшан Е. А. Натоко болон бусадороно. Арадай хинагшадай үүсхэлээр саг үргэлжэ рейднүүд, шалгалтанууд үнгэргэгдэнэ.

Һүүлэй үедэ, илангаяа малай үбэлжэлгын түлэг ябажа байхада, Туранай совхозой гол бүлэгэй арадай хинагшад хүдэлмэриеэ нилээд һайжаруулаа юм. Тус бүлэгэй түрүүлэгшээр эдэбхитэй залуу мэргэжэлтэн совхозой ахамад экономист В. Х. Зайганов һунгагдаһан байна. Үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо олохон шалгалта хээ. Эндэхи малшад тэжээлээ хэр гамтайгаар гаргашалнаб, малай ашаг шэмэ хэр дээшэлнэб, фермэ болон гүүртэнүүдэй үдэрэй гурим хэр баримталагданаб гэжэ тэдэнэй хүсөөр элирүүлэгдэнэ. Ажахын Дунда-Талын һүү һаалиин фермын коллектив байгша ондо эрхим һайнаар ажаллажа, нэгэдэхи кварталай түсэбые болзорһоо урид дүүргэбэ. Эндэ арадай хиналтын пост хүдэлдэг. Совхоз үнгэрһэн жэлдэшье мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ бүхы дээрэнь дүүргэһэн байха.

Районой барилга-заһабарилгын участогай коллектив һүүлэй үедэ ажалай үндэр дүнгүүдые туйлана. 1983 ондо тус коллектив түсэбһөө гадуур 126,8 мянган түхэриг ашаглаһан байна. Эндэ эдэбхи үүсхэлтэй хүнүүдһээ бүридэһэн арадай хиналтын бүлэг байгуулагдаһан. Тэрэниие залуу прораб А. С. Бильгаев хоёрдохи жэлээ толгойлжо ябана. Тус бүлэгэйхид барилга-заһабарилгын шанар, барилгын материалнуудые хэр гамтайгаар гаргашалагдадагые ходо шалгана.

Аршаанай сельсоведэй арадай хиналтын гол бүлэг һара бүхэндэ хэдэ хэдэн шалгалта үнгэргэнэ. Эдэнэйнь хахадһаа үлүүнь худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой болон ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай түсэбэй дүүргэлтые хинаха хэрэгтэ зорюулагдана. Шалгалтынь дүнгүүд ажалай коллективүүдтэ зүбшэн хэлсэгдэдэг. Мүн районой түб больницын (түрүүлэгшэнь А. Г. Данзанова, райгүйсэдкомой соёлой таһагай түрүүлэгшэнь Л. Д. Билдуева) арадай хиналтын гол бүлэгүүд һайнаар хүдэлнэ.

Арадай хинагшадай ажал хүдэлмэриеэ һуладуулһан газарта түсэб болон даабаринуудаа дүүргэжэ биранагүй. «Сибиряк» колхозой арадай хиналтын гол бүлэг (түрүүлэгшэнь В. П. Балдаев) урдань эгээл һайнаар хүдэлдэг гол бүлэгүүдэй тоодо байһан юм. Һүүлэй үедэ илангаяа һү һаалиин фермэнүүдтэ байгуулагдаһан арадай хиналтын постнуудай хүдэлмэриие һуладуулһан дээрэһээ үнгэрһэн жэлдэ колхоз һү һааха ба гүрэндэ худалдаа түсэбүүдээ дүүргэбэгүй. Аһалигай, Зарниин болон Түхэреэнэй фермэнүүдэй коллективүүд ехэ муугаар ажаллаа. Үнеэдтээ үбһэ хүл доронь хаяжа, таряа талханайнь зүйлнүүдэй уригдэжэ байхада, арадай хиналтын постын гэшүүд нюдэ балай, шэхэ дүлии һуугаа бшуу. Мүн муу шанартай һүнэй тушаагдахада, хэншье һанаагаа зобоогүй. Байгша оной үнгэрһэн гурбан һарын туршада тус колхоз муу шанартай һү тушааһан дээрэһээ 2700 гаран түхэригэй гарзада оробо. Һаяхан арадай хиналтын районно комитедэй гэшүүд гол бүлэгэйнь бюрогой зүблөөндэ хабаадалсажа, һү һаалиин фермэнүүдтэ бии байһан дутагдалнуудые усадхаха талаар шанга эрилтэ табиба.

«Восточные Саяны» колхозой арадай хиналтын гол бүлэг һүүлэй үедэ мүн лэ һулаар хүдэлнэ. Эндэ хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ үнгэрһэн жэлдэ нэгэшье зүйлөөр дүүргээгүй һэн. Ороохо таряанай ургаса муу байжа, гектар бүриһөө оройдоол 7 центнер ороохо хуряагаа юм. Теэд энээнһээ һургаал абаагүй, эдэ үдэрнүүдтэ техникэ заһабарилгаяа унжагайруулжа байха юм. Энээн тушаа арадай хинагшад ямаршье хэмжээ абанагүй.

Арадай хиналтын районно комитет КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) болон февралиин (1984 он) Пленумүүдэй абаһан шиидхэбэринүүдые хараадаа абан, ажалай коллективүүдэй абаһан түсэб болон уялгануудаа заатагүй дүүргэхынь тула арадай хиналтын бүхы гол бүлэгүүдэйнгөө ажал ябуулгые саашадаа эдэбхижүүлхэ гэһэн зорилго урдаа табина. Ажалай амжалта арадай хинагшадай али зэргэ оролдожо хүдэлһэнһөө яһала дулдыдана ха юм. Энээниие бидэ мартаха ёһогүйбди.

М. СЫБЫКОВ,
Түнхэнэй районой арадай хиналтын комитедэй инспектор.

...ЭДЫН ХҮСЭ ЭЛСҮҮЛЭН...

тай, ажал хэрэгынь урагшатай байдаг. Иигэжэ ажаллахадаа үйлэдбэриин бүхы участогуудые хараадаа абажа шадана.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он), ноябриин (1982 он) Пленумүүдэй һүүлээр арадай хинагшадай хүдэлмэри эрид һайжараа. Арадай хиналтын бүлэгүүд шалгалтануудые олоор үнгэргэжэ, социалис зөөридэ гамтаһгаар хандаха, материальна болон финансово хэрэгсэлнүүдые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ, үйлэдбэриин даабари болон түсэбүүдэй хэр зэргэ дүүргэгдэдэг, ажалай, үйлэдбэриин журам шангадхаха тухай саг үргэлжэ һонирхожо, хэрэгтэй хэмжээ ябуулгануудые абажа байха уялгатай. Арадай баялигые саашадань арьбадхаха хэрэгтэ үнэн сэхээр хандадаг хүнүүд эндэ олон юм.

Оёорой совхозой арадай хиналтын гол бүлэгэй хүдэлмэри эдэбхи, үүсхэлээрээ район доторoo онсо шалгардаг. Гол бүлэгые даагшаар совхозой парткомой секретариин орлогшо Р. Ж. Тарбаев хэдэн жэлэй туршада ажаллажа, дүршэл шадабаряар баян болоһон. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бүлэгтэ хамта дээрээ 17 хинагша тоологдодог. Арадай хиналтын гол бүлэг хүдөө ажахын һалбаринуудаар сектор боложо хубаарна. Гадна энэ ажахын бэшэшье отделенинүүдтэ, фермэ, гүүртэ, отаранuудта арадай хиналтын 4 пост байгуулагданхай. Дүн хамта энэ ажахыда арадай 63 эдэбхитэн амжалтатайгаар ажаллана. Үнгэрһэн жэлэй хоёрдохи хахадта арадай хинагшадай хүсөөр 23 шалгалта үнгэргэгдөө тэдэнэй табаниинь социалис зөөридэ гамтайгаар хандаха асуудалаар, гурбаниинь — продукциин шанар шалгалгаар, үйлэдбэриин түсэб дүүргэлгээр, мүн ажалай социалис журам сахилгаар болоно.

Арадай хиналтын гол бүлэг өөһэдынгөө гэшүүдые суглуулжа, зүблөөнүүдые үнгэргэдэг, шалгалтын үрэ дүнгүүдые хаража үзэдэг, мүн һанамжа, дурадхалнуудаа хубаалдадаг байна. Ажахы дотор үзэгдэжэ байгаа дутуу дунданuудые усадхахын тула гол бүлэгэй 12 шалгалтын дүнгүүд ажалша коллективэй суглаан дээрэ харагдажа үзэгдэһэн, совхозой 4 хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд харюусалгада хабаадуулагдаһан байна.

Гол бүлэгэй, постнуудай гэшүүд сооһоо механизатор Ч. Р. Гармаев, хонишон И. Е. Терехов, малшан Г. М. Самбуев гэгшэд эдэбхи үүсхэлээрээ, ажал хэрэгээрээ илангаяа, шалгардаг юм. Эдэнэр өөһэдынгөө ажал хүдэлмэриие нийтын хэрэгтэй нягтаар холбожо, зохёохы шадабаритайгаар, хүнүүдтэшье, бэедээшье туһатайгаар ажаллажа шададаг. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд — Н. А. Игошев, И. К. Харламов, Д-Н. Д. Дашиев гэгшэд арадай хинагшадта, тэдэнэй шалгалтануудта шадаха зэргээрээ туһалалсажа байдаг юм.

Мүнөө үедэ арадай хинагшадай урда үбэлжэлгын һүүлшын шатануудые амжалтатайгаар дабаха, абаһан түл түрэсэсэ гээлтэгүйгөөр түлжүүлхэ, техникэ заһабарилгада, үрэһэ хүрэнгэ, органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ бэлдэлгэдэ анхаралаа ехээр хандуулха зорилгонууд табигдана.

1983 оной социалис мүрысөөнэй дүнгөөр Оёорой совхоздо районой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа һэн. Энэ амжалта туйлаха хэрэгтэ арадай хинагшадай бага бэшэ хубита оролсоо.

Социалис зөөри алмаха продукциин шанар һайжаруулха, ажалай, үйлэдбэриин журам бэхижүүлхэ талаар «Коммунизм» колхозой арадай хинагшад мүн лэ амжалта түгэс ажллана. Г. Ц. Батуевай хүтэлбэрилдэг арадай хиналтын гол бүлэгтэ 25 гэшүүн тоологдодог. Фермэнүүд дээгүүр ябажа, һүнэй шанар, гүүртэ отарануудай ажал хүдэлмэри шалгалга хадаа тэдэнэй зорилгонуудай нэгэн мүн. Һүүлэй һарануудта тэдэнэй үнгэргэһэн арбаад шалгалтын үедэ олохон дутагдалнууд элирүүлэгдэһэн байгаа. Арадай хинагшад Г-С. Р. Цыремпилова, В. Ф. Сыдеев, С. Ч. Бальжиев, Н. Ч. Гомбоев гэгшэд энэ хүнгэн бэшэ уялгануудаа эрхимээр дүүргэдэг гэжэ нютагайнгаа зоной дунда мэдээжэ болонхой.

XX-дохи партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо арадай 35 хинагшад тоологдоно. Г. М. Будажановай хүтэлбэрилдэг энэ бүлэгэй гэшүүд ажахыгаа саашадань хүгжөөхэ талаар үзэгдэһэн дутагдалнуудые усадхалгада өөһэдынгөө хубитые оруулхын түлөө бүхы шадалаараа оролдоно. Тэдэнэр ажахын МТМ-гэй ажал хэрэгээр, техникэ заһабарилгаар саг үргэлжэ һонирходог, трактор болон хүдөө ажахын машинануудай шанартайгаар заһабарилагдахын түлөө, ажал хүдэлмэриһөө гээгдэдэг хүнүүдтэй шанга хөөрэлдөө үнгэргэдэг юм. Тиихэдэ арадай хинагшадай оролдолгоор техникэ хадагалалгын болон МТМ-гэй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда үзэгдэһэн олохон дутагдалнууд элирүүлэгдэжэ, зохихо хэмжээнүүд абтаа.

Ленинэй нэрэмжэтэ, «Мир» колхозуудай, Торнин, Боосын совхозуудай арадай хиналтын гол бүлэгүүд, мүн бүхы хинагшад оролдосо ехэтэйгээр, үнэн сэхээр ажалладаг юм. Эдэнэр КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулхын тула шармайн оролдонод.

А. ШАТУЕВ,
Зэдын районой арадай хиналтын комитедэй инспектор.

Олоной хабаадалгатайгаар

Манай «Мода» гэжэ 4-дэхи ательедэ дүн хамта 60 гаран хүн тоологдодог. Энэмнай «Бурятшвейбыт» нэгэдэлэй багахан һалбаринь болодог юм. Арадай хиналтын гол бүлэг мүн лэ нэгэдэлэйнгээ дэргэдэ оршодог. Эндэмнай эмхидхэгдэһэн арадай хиналтын постые түрүү оёдолшон Анастасия Андреевна Квашнина хүтэлбэрилдэг. Постын бүридэлдэ 3 хүн ородогбди. А. А. Квашнина, Н. В. Ведерникова бидэ гурбан 12 жэлэй саада тээ, 1972 ондо, энэ ательедэ ажаллахаар эльгээгдээ һэмди. Харин дүрбэн жэлэй саана мүн лэ гурбуулан арадай хинагшадаар һунгагдаабди. Олон жэлэй туршa соо бэе бэеэ һайнаар мэдэхэ болоһон дээрэһээ үгэеэ түргэноор ойлгожо, һанал бодолоо дэмжэлсэн, эбтэй эетэйгээр ажалланабди.

Коллективнайшье эбтэй эетэй, бүгэдын түлөө оролдожо байдаг, сэхэ сэбэр сэдьхэлтэй хүнүүд юм. Эндэхи 5 цехэй ямартаншье оро һаа, нийтын ажал хүдэлмэритэй нягта холбоотой хүнүүдые заал һаа олохоор. Жэшээлхэдэ, хубсаһа эсхэгшэд Федосья Ертагаевна Осодоева, Екатерина Яковлевна Усольцева, эрэшүүлэй хубсаһа оёдог бригадын бригадир Ида Павловна Богомолова гэгшэд болоно. И. П. Богомолова манай ательедэ 40-дэхи жэлээ ажаллажа ябана. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригада 1982 ондо «Коммунис ажалай бригада» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгаржа, «СССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ коллектив» гэһэн хүндэтэ нэрэтэй болонхой. Энэ бригадын гэшүүд булта даа урагшаа һанаатай, шадамар бэрхэ хүнүүд юм. Ательe соогуураа үнгэргэдэг рейднүүд болон шалгалтадаа заал һаа энэ бригадын гэшүүдые хабаадуулдаг байнабди. Бригадир өөрөөшье хэдэн шалгалтада хабаадалсаа юм.

Энэ жэлдэ үнгэргэгдэһэн арбаад шалгалтануудаймнай гурбандань хубсаһа эсхэгшэ Ф. Е. Осодоева ябалсаһан байна. Хүнүүдээр үгөөэ даб гэһээр ойлголсожо шададаг, мүн тэдэнэйнгээ дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа үрдидэг хүнүүдээр хөөрэлдэхэ, ажаллахадашье аятай зохид байдаг гээшэ бэзэ. Манай Федосья Ертагаевна эгээл тиимэ хүнүүдэй нэгэн мүн. Бидэнэр гурбуулан лэ шалгалта хэдэг бэшэ, харин энэ хэрэгтээ өөһэдынгөө хүдэлмэрилэгшэдые олоор хабаадуулжа, эдэбхитэдээ улам олошоруулхые оролдожол байдагбди. Илангаяа залуушуулые энэ хэрэгтэ хабаадуулха шухала.

Нэгэдэлэймнай гол бүлэгэй гэшүүд, партийна организаци болон арадай депутадууд бидэндэ туһаламжа ходо үзүүлжэ байдаг. Долоон хоног бүхэндэ нэгэ удаа продукциин шанар, һара бүри ажалай журам шалгадагбди. Нийтын гурим, ажалай журам эбдэдэг хүнүүдэй коллектив соомнай үсөөншье һаань, иигэжэ эмхидхэгдэһэн хүдэлмэри хэн хэндэмнайшье аша туһатай гэжэ тоолонобди. Ушар ниимэһээ шалгалта бүхэмнай гуримтай һайнаар, саг болзортоо үнгэргэгдэнэ.

Бидэнэр захилнуудые тушаан абалгада, кассирнуудай, захил абагшадай ажалыень харанабди. Шалгалта үнгэргэдэг газарнууднайшье тиимэ олоншье бэшэ юм даа. 5 цех, 2 склад тоологдоно. Тиимэһээ нэгэдэлэйнгээ бэшэ ательенүүдтэ ошожо шалгалта үнгэргэдэг, энэ талаар дүй дүршэлөө хубаалдадаг заншалтайбди.

Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ бидэнэр бүхы хүсэ шадалаараа оролдохо ёһотойбди.

В. НИМАЕВА,
«Бурятшвейбыт» нэгэдэлэй 4-дэхи ательегэй арадай хиналтын постын гэшүүн.

УРАН БЭЛИГТЭНЭЙ ЕХЭ ЗОРИЛГОНУУД

Республикымнай уран зураашадай VI съезд һаяхан болоҗо үнгэрбэ. Һүүлшын съездһээ хойшо үнгэрһэн хоёр жэл хахадай туршада хэһэн ажалаараа республикымнай уран бэлигтэн тус съезд дээрэ тоосожо, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлон хараалһан байха юм. Съезд дээрэһээ хэгдэһэн тэмдэглэлнүүдые уншагшадай анхаралда толилнобди.

—Тоосоото үе соо республикымнай уран бэлигтэн эрмэлзэл түгэсөөр хүдэлжэ, удхаараа гүнзэгы олон зурагые бүтээгээ гэжэ онсолон тэмдэглэлтэй. Тиихэдэ Уран зураашадай холбооной правлени эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри мүн лэ ябуулаа. Энэ хугасаа соо эмхидхэгдэһэн бүхэсоюзна, бүхэроссин харюусалгата выставкэнүүдтэ зураашаднай хабаадаа. Гадна аха дүү республиканuудай ниислэлнүүдтэ, Парижда оршодог ЮНЕСКО-гой штаб-квартирада, Москвада үнгэргэгдэһэн литературын болон искусствын үдэрнүүдтэ Буряадаймнай уран зурагай искусство урдань үзэгдөөгүй үргэнөөр, дэлгэрэнгыгээр харуулагдажа, өөрсэ шэнжэтэй хүгжэлтөөрөө олон түмэнние һонирхуулаа, — гэжэ Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин түрүүлэгшэ, РСФСР-эй арадай уран зурааша **Д-Н. Д. Дугаров**, элидхэл хэхэдээ, тэмдэглэбэ.

Мүнөө республика доторнай СССР-эй Уран зураашадай холбооной 61 гэшүүн хүдэлнэ. Тэдэнэй дунда РСФСР-эй болон республикынгаа хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэгшэд, Гүрэнэй, республиканска болон комсомолой шангай лауреадууд олон юм.

Һүүлэй хоёр жэл хахадай туршада республикымнай уран бэлигтэн хэдэн олон бүтээл урлаһан байна. Түүхэтэ үе сагайнгаа гол темэнүүд: ажалай баатаршалгын, түүхын-революционно, сэрэгэй-патриотическа болон бусад темэнүүд тус уран бүтээлнүүдтэ харуулагдаа. А. И. Тимин, А. Н. Сахаровская, А. В. Казанский, Г. Н. Москалев, А. А. Окладников, С. Р. Ринчинов, К. А. Дульбеев, Б. Доржиев, Д. Пурбуев болон бусад ехэ «захатануудые» бүтээгээ. Гансал Байгал-Амарай түмэр замай барилгын темэдэ Г. Н. Москалев, Д-Н. Д. Дугаров, Т. А. Рудь, Э. Э. Аюшеев, В. Ф. Архипов, К. И. Сергеев, Е. И. Неволина, И. И. Стариков, Б. Т. Тайсаев, Г. Г. Васильев, Э. Цыденов, А. П. Хомяков гэгшэд хэдэн олон зурагуудаа зорюулһан байна. Гэхэтэй хамта А. Казанскиин «Ленин ба Сүхэ-Баатар», «Байгал», «Ойхон», «Үдэшэ», А. Сахаровскаягай «БАМ», «Буряад орон» гэһэн бүлэг зурагууд, С. Ринчиновэй «Жэргэмэлнүүд», «Байгал дээрэ», «Сарма», «Хонишод» гэһэн зурагуудынь тэдэнэй зохёохы бэлигэй улам хүгжэжэ, үнгэбудагай, түхэл хэлбэриингээ талаар бүри нарижажа байһан тухай гэршэлнэ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Адуунай хилгааһаар гобелен нэхэлгын искусствые С. Ринчинова, В. Дамбаева, Н. Эрдынеева, Т. Дашеева гэгшэд һэргээн хүгжөөжэ байнхай. Тиихэдэ арадаймнай урлан бүтээлгын искусство шэнэ хүсэтэйгөөр хүгжөөгдэнэ. Буряадай үндэһэн искусствын бүхы һалбаринуудай адли тэгшээр хүгжэжэ, харюусалгата выставкэнүүдтэ һайшаалай үгэнүүдтэ хүртэжэ байгаашье һаань, тематическа зурагууд үшөөл үсөөнөөр бүтээгдэнэ гэжэ элидхэлшэ шүүмжэлбэ.

Залуу уран зураашадай зохёохы бэлигые мүлихэ, хурсадхаха хэрэгтэ холбооной правлени горитойхон анхарал хандуулдаг. Энэ зорилгоор правлени залуушуулые али болохоор дэмжэдэг гээшэ. Тиин һүүлэй үедэ залуу уран бэлигтэн Ч. Шенхоров, Л. Нохоева, Б. Доржиев, Л. Семенов, Т. Шантанова, А. Чичигин, Б. Тайсаев, Н. Соктоева, В. Базаров, Р. Жимбиева, Е. Зонхоева гэгшэд эрхим һайн бүтээлнүүдээрээ харагшадай болон искусство шэнжэлэгшэдэй үндэр сэгнэлтэдэ хүртэдэг болонхой.

Партиин ЦК-гай декабриин (1983 он), февралиин (1984 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, совет хүнүүдые эстетическэ, үзэл сурталай талаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ республикымнай уран бэлигтэн мэргэжэл шадабаряа бүри дээшэлүүлжэ, өөһэдынгөө нангин уялгые гүйсэдөөр дүүргэхые оролдохо байха гээд найдуулнабди гэжэ элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ Д-Н. Дугаров тэмдэглэһэн байна.

Элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ бүхыдөө 13 хүн хабаадаба.

Нэн түрүүлэн Буряадай Уран зураашадай холбооной партийна эмхиин секретарь **А. П. Хомяков** үгэ абажа, холбоонойнгоо партийна, комсомолой болон профсоюзай эмхинүүдэй тоосоото үе соо ябуулһан ажал тушаа хөөрэжэ үгэбэ. Уран зураашадай холбооной партийна эмхидэ коммунистнуудай тоогой үшөөл удаанаар нэмэжэ байһаниие тэрэ сэхэ тэмдэглээ. Эдэбхитэй ниитын ажал ябуулагшадай тоодо комсомолой организациин секретарь Т. Шантановае, мүн залуу уран зураашад Л. Семенов, Б. Тайсаев болон бусадые аха нүхэдтэйнь суг нэрлэхэдэнь, урмашамаар лэ байгаа.

Удаань РСФСР-эй арадай уран зурааша **А. Н. Сахаровскаяда** үгэ үгтэһэн байна. Тэрэ залуушуулай зохёохы ажал, амжалтанууд болон урагшагүйдэлгэ тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэһэн байна. Залуу графигууд Д. Пурбуев, Б. Тайсаев, Н. Соктоева, А. Хорёнов гэгшэдэй һүүлэй үеын бүтээлнүүд тухай хэлэхэдээ, ургажа ябаа эдэ бэлигтэниие анхаржа, али болохоор тэдэнэртэ туһалхые оролдохо шухала байһан тушаа тэрэ хэлээ. Номуудые шэмэглэлгэдэ тэдэниие хабаадуулбал, алишье талаһаа туһатай байха һэн гэжэ уран зурааша мүн лэ онсолоо.

Урлан шэмэглэлгын, үйлэдбэриин мастерскойнуудай директор **И. П. Суетин** үгэ хэлэхэдээ, олонхи уран зураашадай, тэрэ тоодо монументальна шэмэглэл бүтээгшэдэй, скульпторнуудай болон керамистнуудай өөһэдын мастерскойнуудтай болоогүй байһаниие нэн түрүүлэн тэмдэглээ. Уран зурагай дээдэ һургуулинуудые дүүргэжэ ерэһэн мэргэжэлтэдэй монументальна шэмэглэл бүтээгшэдэймнай зэргэдэ нэмэжэ байһаниинь һайн лэ гээшэ. Гэхэтэй хамта, ехэ хэмжээнэй бүтээл урлахаар эрхэ байдалтай болоогүй һаань, эдэнэй бэлиг шадабари сагай ошохо тума мохоожохо магад гэжэ тэрэ һэргылһэн байна. Тусхай мэргэжэлтэй монументалистнуудай мастерскойгүй тухашарһаар байтарнь, олзо бэдэрэгшэдэй «зэрлиг» бригаданууд хүдөө нютагуудаар ябажа, «монументальна бүтээлнүүдые урлажархина» гэжэ тэрэ мүн лэ мэдүүлһэн байха юм.

Һүүлээрнь Улаан-Үдэ хотын ахамад архитектор **П. Г. Зильберманда** үгэ үгтэбэ. Республикын Уран зураашадай холбооной гэшүүдэй Архитекторнүүдэй холбоонойхидтой бэлиг шадабаряа нэгэдүүлжэ, аша үрэ ехэтэйгээр суг хүдэлхэ аргатай байһан тушаа тэрэ хэлэхэдээ, этигэл түрүүлмэ жэшээнүүдээр үгэеэ баримталһан байна. Зохёохы энэ нүхэсэлэй хэды ехэ аша үрэтэй байһые Х. Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын академическэ театрай байшан, Улаан-Үдэ хотын аэропорт гэхэ мэтын барилгануудай жэшээ дээрэһээ харахаар байна бшуу.

Буряадай АССР-эй арадай уран зурааша, скульптор **М. Б. Эрдынеев** урлан шэмэглэлгын искусствын хэр зэргээр хүгжэжэ байһан тушаа суглараагшадта хөөрэһэн байна. 1974 онһоо эхилжэ, республикымнай уран зураашадай холбооной дэргэдэ мүнгэшэ дархашуулай, адуунай хилгааһаар гобелен нэхэгшэдэй тусхай һуралсал эмхидхэгдэнэ. Тиин мүнөө сагта урлан шэмэглэгшэдэй секцидэ арадай 60 мастер хүдэлнэ гэжэ тэрэ суглараагшадта мэдүүлнэ. Европын оронуудһаа эхилээд, Ази түбеэр дүүрэн Буряадаймнай мастернуудай бүтээлнүүд выставкэнүүдтэ табигдана. Б. Базаров, Д. Санжиев, Б. Жамбалов, Д. Эрдынеев, В. Уризченко, Б. Дамбиева, Т. Дашеева гэгшэдэй нэрэнүүдые эндэ омогорхон нэрлэхээр. Тиихэдэ нютагтаа байжа, гар урлалай эд бүтээдэг бэлигтэй мастернууд олон. Гэбэшье тэдэнэртэй зохёохы хэлсээнүүд ёһоор баталагданагүй гэжэ шакалан тэмдэглэбэ. Жэшээлбэл, Баунтын райондо ажаһуудаг мастернуудтай хэлсээнүүдые баталбал, хэды туһатай байха һэм. Гадна олдохонь шухаг материалнуудаар (адуунай хилгааһан, эбэр, шүрэ г. м.) арадай мастернуудые хангалгын асуудалнуудые түргэнөөр шиидхэлгын шухала байһан тушаа тэрэ хэлэһэн байна.

Удаань съездын айлшан, Яхадай АССР-эй Уран зураашадай холбооной түрүүлэгшэ **Э. И. Васильев** үгэ хэлээ.

Республикымнай габьяата уран зурааша, Буряадай комсомолой шангай лауреат **А. О. Цыбикова** залуу уран зураашадай зохёохы ажал тушаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Тиихэдээ уран зурагай дээдэ һургуулинуудые һаяхан дүүргэжэ ерэһэн залуушуулай түрүүшын амжалтануудые тэмдэглэхынгээ хажуугаар, зохёохы ажалайнгаа эршые һуладхаад байһаниинь сэхэ тэмдэглэбэ. Хэрбээ Л. Семенов, Н. Соктоева, А. Хоренов, А. Пойда түрүүтэй залуу бэлигтэнэй түрүүшээр тон һонирхолтой зурагуудые выставкэнүүдтэ дурадхажа, нэрээ шангаар нэрлүүлһэн һаань, һүүлэй үеын выставкэнүүдтэ тэдэнэй шэнэ, һониин бүтээлнүүдые харахамнай үсөөн болошоо гэжэ шүүмжэлһэн байха юм. Тиин эдэ залуушуулай сэдьхэлээрээшье, наһаараашье, оюун бэлигээрээшье залуу байгаа сагтань, туһалха, дэмжэхэ, зоригжуулха зэргэтэйбди гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ тэрэ онсолон тэмдэглээ.

— Зураашадаймнай ехэхэн амжалтануудые туйлаад байһаниинь эли бодоор мэдэрэгдэнэ, — гэжэ искусство шэнжэлэлгын эрдэмэй кандидат **И. И. Соктоева** үгэеэ эхилбэ. — Сагай ошохо тума бүри олон, харюусалга ехэтэй выставкэнүүдтэ хабаадалсанабди. Тиин хэһэн ажалаа шүүмжэлхы нюдөөр хаража, сэгнэжэ, тематика дээрэшье бодомжолжо үзэхэ сагшье, арга боломжошье олдохоёо болишоно гээшэ ха...

Тиин саашадаа имагтал пейзажуудые, натюрмортнуудые, дүрэ зурагуудые урлахаһаа гадна, тематическа ехэ «захатануудай» дээрэ хүдэлжэ, зохёохы бэлигээ хурсадхахыень уран зураашадта искусство шэнжэлэгшэ хүсэбэ. Мүн хэблэлдэ уран зураашадай зохёохы ажал тухай бэшэлсэжэ байхыень уран зурагай музейн научна хүдэлмэрилэгшэдые, искусство шэнжэлэгшэдые тэрэ уряалһан байна.

Республикымнай дүршэл ехэтэй уран бэлигтэнэй нэгэн, РСФСР-эй габьяата уран зурааша **А. А. Окладников** Буряадай Уран зураашадай холбооной зохёохы намтартай суглараагшадые танилсуулба. Тэрэнэй удаа мэдээжэ скульптор, Буряадай АССР-эй арадай уран зурааша **Г. Г. Васильев** үгэ хэлээ. Модоор скульптура бүтээгшэдэй республика доторнай тон үсөөн байһые тэмдэглээд, бэлигтэй залуушуулые шэлэжэ, уран зурагай-үйлэдбэриин училищинуудта эльгээжэ байха тушаа асуудал тэрэ табиһан байна.

Съездын айлшадай нэгэн, Тувагай АССР-эй Уран зураашадай холбооной түрүүлэгшэ **Саая** үгэ хэлэһэн байна.

Бүхэроссин театральна бүлгэмэй Буряадай отделениин уран зураашадай секциин гэшүүдэй зүгһөө Улаан-Үдын гүрэнэй ород драмын театрай ахамад уран зурааша **В. М. Бройко** суглараагшадта хандажа, театральна-урлан шэмэглэлгын искусствын республика доторнай хэр хүгжэжэ байһан тухай хөөрэжэ үгэбэ. Тус искусствын хүгжэлтэдэ дайралдадаг бэрхэшээлнүүд тухай тэрэ дэлгэрэнгыгээр тогтоһон байха юм.

Уран зураашадай холбооной правлениин секретариадай гэшүүн, Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй зонын референт **М. В. Хабарова** үгэ хэлэхэдээ, съезд дээрэ болоһон хөөрэлдөөнэй айхабтар гүнзэгы удха шанартай байһаниие нэн түрүүн тэмдэглэбэ. Бүхэроссин, бүхэсоюзна ехэ выставкэнүүдтэ Буряадай уран бэлигтэнэй хабаадажа байһаниинь дэмбэрэлтэй гээшэ гэжэ тэрэ онсолхо зуураа, республикымнай зураашадай саашадаашье уран бэлигээ улам хүгжөөжэ, тематическа ехэ зурагуудые олоор бүтээхэ байһандань этигэжэ байһанаа тэрэ мэдүүлээ. Тиин сентябрь һарада үнгэргэгдэхэ зональна выставкэдэ, мүн Москвада үнгэргэгдэхөөр хараалагдаһан уран зурагай үшөө нэгэ ехэ выставкэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахыень манай зураашадта тэрэ дурадхаа.

КПСС-эй обкомой секретарь **А. А. Бадиев** съезд дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байна.

Съездын хүдэлмэриин дүнгүүдые Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин түрүүлэгшэ, РСФСР-эй арадай уран зурааша **Д-Н. Д. Дугаров** согсолходоо, республикымнай уран зураашадай ээлжээтэ ехэ хуралдаанай зохёохы үндэр хэмжээтэйгээр үнгэрһэниие тэмдэглээ. Тиин съезд дээрэ хэлэгдэһэн бүхы һанамжа дурадхалнуудые хараагаа абажа, Буряадайнгаа Уран зураашадай холбооной холын үг зорилгонуудые хараалха байһан тухай мэдүүлбэ.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВА,
манай корр.

СПОРТ

УРАГШАА АЛХАМ ХЭГДЭБЭ

Эдиршүүлэй дунда самбо барилдаагаар Алас-Дурна зүгэй зонын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн «Труд» бүлгэмэй спортын байшан соо үнгэргэгдэжэ, долоон командын зуугаад эдир самбист хабаадажа, хаба шадалаа туршаһан, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлһэн байха юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ оронноймнай зүүн хубида — Алас-Дурна зүгтэ самбо барилдаанай үргэнөөр хүгжөөгдэжэ байһыень зонын мүрысөөн элирхэйлэн гэршэлбэ. Энэ талаар Приморинин хизаарай мэргэжэлтэд, тренернүүд ажал ябуулгаяа улам эдэбхижүүлжэ, амжалтануудаа бүри арьбадхажа байна гэхэдэ алдуу болохогүй.

РСФСР-эй габьяата тренер В. А. Сорвановай Алас-Дурнын политехническэ институдай дэргэдэ самбо барилдаанай секци эмхидхэжэ, һорилго бэлэдхэл хэжэ захалһанһаань хойшо арба гаран жэл үнгэрөө. Энэ үе соо В. А. Сорванов түрүүтэй бусад тренернүүд бэлигтэй бэрхэ эдир хүбүүдые элирүүлэн оложо, эдэбхитэйгээр, үрэ түгэсөөр хүдэлнэ гээд тэмдэглэлтэй. Ушарынь юуб гэхэдэ, эндэһээ дэлхэйн хэдэн чемпионууд урган гаранхай. Тусхайлбал, Нурислан Халиулин, Аркадий Бузин гэгшэд дэлхэйн чемпионууд болоһон, Александр Аксенов дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ мүнгэн медаляар шагнагдаһан, Владимир Помятеев залуушуулай дундаһаа дэлхэйн чемпионадай шанда хүртэһэн байха юм.

Манай республикын ниислэл хотодо үнгэргэгдэһэн зонын нааданда эдэнэй алдар солые халажа абаха эдир хүбүүд гоё һайхан арга дүрэтэй байһанаа харуулба. Энэнь тэдэнэй ехэ ерээдүйтэй байһые элирхэйлнэ.

— Хабаровска хизаарай самбистнууд туйлаһан амжалтануудаа һүүлэй үедэ алдажа байна гү гэжэ һанахаар. Тиихэдэ танай хүршэ нэр — Шэтын областиин спортсменүүд мэргэжэл шадабаряа эрид дээшэлүүлжэ байна. Энэ талаар Краснокаменск хотын тренернүүдэй ажал ябуулгадаа үнэн сэхээр, зохёохы ёһоор хандадаг байһыень тэмдэглэлтэй. Зарим шэгнүүрнүүдтэ танайшье барилдаашад яһала һайн бэлэдхэлтэй байба, — гэжэ мүрысөөнэй ахамад судья — бүхэсоюзна категориин судья А. Н. Прокопенко (Владивосток) хөөрэнэ.

Эгээл хүнгэн шэгнүүртэ Хабаровска хизаарай түлөөлэгшэ С. Рязанов Сахалинай областиин самбист А. Мудресовые илажа, зонын чемпион болобо.

Удаадахи шэгнүүртэ Шэтын областиин түлөөлэгшэд онсо шалгараа. Тингэжэ П. Макаров, Р. Шулика гэгшэдэй түгэсхэлэй уулзалгада хабаадахада, спортын мастерта кандидат Павелынь илажа гараһан байна.

56 килограмм. Улаан-Үдын 14-дэхи һургуулиин 10-дахи классай һурагша Түмэн Санжиев өөрын онсо арга дүрэтэй, бар хүсэтэй барилдаашан боложо ябаһанаа харуулаа. Бүхы уулзалгануудтаа илажа, түгэсхэлэй мүрысөөндэ Р. Бернадский (Примори) гэгшэтэй тулалдахадаа диилдэжэ, мүнгэн медаляар шагнагдаһан байна. Урда тээхэнэнь Т. Санжиев Горьковско областиин Кстово хотодо үнгэргэгдэһэн РСФСР-эй мүрысөөндэ эрхим зургаанай тоодо ороо һэн.

Удаадахи шэгнүүртэ А. Тарасов (Шэтэ), В. Шарифуллин (Примори) хоёрой уулзалга суглараагшадые һонирхуулба. Имагтал һүүлшын секунданuудта бүхы арга хабаяа гаргажа, Шэтын эдир самбист илалта туйлаһан байха юм. Эндэ манай республикын түлөөлэгшэд — технологическа институдай студент А. Зайцев, түмэр замай техникумэй һурагша С. Кебечеев гэгшэд 5—6-дахи һууринуудые хубаалдаа.

Манай эдир самбистнуудай дундаһаа Буряадай багшанарай институдай 1-дэхи курсын студент Станислав Невзоров онсо шалгаржа, 65 килограммай шэгнүүртэн сооһоо зонын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Тэрэ һүүлшын уулзалгада Примориһоо ерэһэн П. Науменкые шүүгээ. Энэ амжалтадань тренер В. В. Серебренников ехэ габьяатай юм. Гэхэ зуура, манай республикын түлөөлэгшэ Ю. Маметьев һайнаар барилдажа, бронзо медаляар шагнагдаһан байна.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ Р. Брага, О. Никитенко, А. Глибко (гурбуулаа Приморини хизаарһаа), М. Асаев (Хабаровск), О. Кибалка (Камчатка), гэгшэд түрүү һууринуудые эзэлбэ. Эдиршүүлэй дундаһаа нёдондо жэлэй СССР-эй чемпион — Владивостогой политехническэ институдай 1-дэхи курсын студент спортын мастер Александр Глибко шандааһа шангатай, гоё һайхан арга дүрэтэй байжа, харагшадые хужарлуулһан байха юм. Тэрэ ялын нэгэшье очко абангүй, илалтануудые туйлажа, чемпион болобо. Тренернүүд В. А. Сорванов, В. Ф. Князев гэгшэд тэрэниие һурган хүмүүжүүлнэ.

Улаан-Үдын лесотехническэ техникумэй 3-дахи курсын һурагша Максим Петрушев нэгэдэхи разрядтайшье һаа, онсо өөрын арга дүрэтэй байжа, хэдэн толотомо амжалта туйлаад, түгэсхэлэй уулзалгада А.

ТАСС АПН ХИЛЫН СААНАҺАА

ЭБ НАЙРАМДАЛЫЕ ХАМГААЛХА, ШАХАРДУУ БАЙДАЛЫЕ ҺУЛАРУУЛХА

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй сессиин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседаниин дүнгүүд хадаа Советскэ Союзай эб найрамдалта гадаадын политикын, уласхоорондын орёо асуудалнуудые шиидхэлгэдэ тэрэнэй бүтэмжэтэй һайнаар хандалгын бата найдамтай гэршэ жэшээ болоно гэжэ дэлхэйн элдэб оронуудһаа ороһон мэдээсэлнүүд дотор хэлэгдэнэ. Гадаадын оронуудай политическэ ба ниитын ажал ябуулагшадай хэлэһэн үгэнүүд дотор, олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд соо нигэжэ тэмдэглэгдэнэ: Советскэ Союзай бүтэмжэтэй һайнаар хандажа, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын, шахардуу шанга байдалые һуларуулхын, эб найрамдалые хамгаалхын тула тодорхой хэрэгүүдээрээ туһалхыень бүхы гүрэнүүдые уряалжа байһыень КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненкын хэлэһэн үгэнүүд, «Правда» газетын асуудалнуудта совет хүтэлбэрилэгшын үгэһэн харюунууд элирхэйлэн гэршэлбэ.

Дэлхэйн арадуудай найдамтай аюулгүй байдалые хангаха, мүнөөнэй ба ерээдүйн үетэндэ амгалан байдал хангаха гээшэ Советскэ Союзай гадаадын политикын гол зорилгонууд болоно гэжэ Чехословакиин **«Руде право»** газетэ бэшэнэ. США-гай захиргаанай гутамшаг муухай ябуулгануудһаа уламжалан, дэлхэй дээрэхи байдал тон аюултай боложо байна. Уласхоорондын байдалые гуримшуулан һайжаруулхын тула ядерна буу зэбсэгтэй гүрэнүүдэй хүсэлэл оролдолгонуудые элсүүлхэ, дайнай аюулые зайсуулан сараха, эб найрамдалые бэхижүүлхэ талаар гүрэнүүд бүхы хүсэлэл оролдолгоео гаргаха ёһотой. Ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршолгын гол ёһые КПСС-эй ба Совет гүрэнэй хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлжэ байһаниинь энээн тухай элирхэйлэн гэршэлнэ.

«Правда» газетын асуудалнуудта К. У. Черненкын үгэһэн харюунууд манай үе сагай эгээл шухала асуудалда — эб найрамдалые хангалгада, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлалгада зорюулагданхай байна гэжэ капитализмын мүнөө үеын асуудалнуудые шэнжэлдэг Польшын институдай директор **А. Лавровский** мэдүүлбэ. Буу зэбсэгүүдые урдилдаи бүтээхэ зуураа, США болон НАТО-гай бусад оронууд дэлхэй дээрэхи түгшүүрилые һуларуулха талаар Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай гаргаһан бүхы үүсхэлнүүдые буруу һүргэнэ, хүн түрэлтэниие ядерна дайнай аюул руу түлхинэ. США ядерна ракетэнүүдээ Баруун Европодо тараан тодхожо үргэлжэлһөөр, замбуулинай дайдада зэбсэг хэрэгсэлнүүдые гаргахые оролдоно. Эдэ бүхы ябуулганууд дэлхэй дээрэхи түгшүүрилтэ байдалые улам шахардуу шанга болгоно. К. У. Черненкын харюунууд соо найруулагдаһан эб найрамдалта үүсхэлнүүд ядерна дайе зайсуулан сараха, эб найрамдалые хангаха, уласхоорондын асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэхэ бодото харгы зам болоно гэжэ бидэ, Польшын эрдэмтэд, тоолонобди.

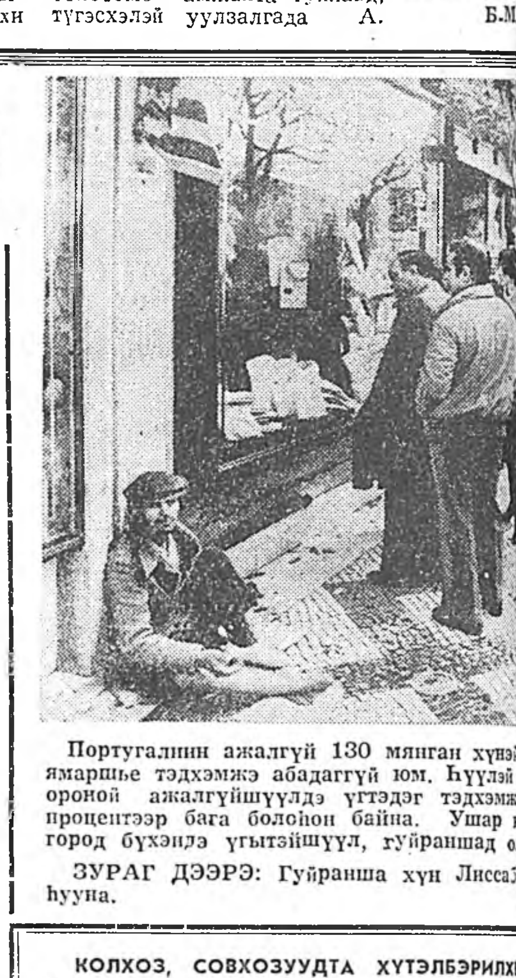
Парти болон арадай эбдэршэгүй нэгэдэлтэй, КПСС-эй ЦК-е, тэрэнэй Политбюрое нягтаар тойрон жагсаһан Совет гүрэнэй олон үндэһэ яһатанай ажалшадай бата жагсаалтай байһые, эб найрамдалай хэрэгэй түлөө Совет гүрэнэй эсэшэ сусашагүйгөөр, залан сэхээр тэмсэхые шиидэнхэй байһыень КПСС-эй ЦК-гай Пленум, СССР-эй Верховно Соведэй сесси үшөө дахин элирхэйлэн харуулба гэжэ Монголой **«Үнэн»** газетэ батална. СССР-эй эб найрамдалта ябуулганууд, үүсхэлнүүд империализмын ээрхэг түримхэй хүсэнүүдтэ шанга харюу сохилто болоно.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь К. У. Черненкые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшээр һунгалга КПСС-эй айхабтар ехэ нэрэ хүндэтэй, СССР-эй слониитын тэрээндэ гүнзэгы этигэл найдалтай байһые, совет общество дотор КПСС-эй хүтэлбэрилхы үүргэтэй байһые элирхэйлэн харуулна гэжэ Баруун Германиин **«Унзере цайт»** газетэ тэмдэглэнэ. Ядерна дайе зайсуулан сараха, дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал хангаха талаар шэглүүлэгдэһэн КПСС-эй ба Совет гүрэнэй ленинскэ гадаадын политикын хэлбэришэгүй байһыень совет хүтэлбэрилэгшын хэлэһэн үгэнүүд үшөө дахин баталба.

СССР-эй эб найрамдалта гадаадын политикын залан сэхэ байһые КПСС-эй ЦК-гай Пленум, СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ үшөө дахин тэмдэглэгдээ гэжэ Италиин **«Унита»** газетэ тэмдэглэнэ. Американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхохын урда тээхи байдалые һэргээһэнэй ашаар лэ Европодо ядерна буу зэбсэгүүдые хизаарлаха асуудалаар хөөрэлдөөнүүдые һэргээжэ болохо байһандань һэжэглэмээр бэшэ. Уласхоорондын байдалые гуримшуулан һайжаруулхын тула Советскэ Союз һүүлэй үедэ дохёо тэмдэгүүдые нэгэнтэ бэшэ үгэһэн байна.

СССР-эй гадаадын политика бата эб найрамдал, аюулгүй байдал хангаха, уласхоорондын харилсаа холбоое хүгжөөхэ талаар эдэбхитэйгээр шэглүүлэгдэнхэй байна гэжэ Кипрэй **«Харавги»** газетэ тэмдэглэнэ. Совет гадаадын политика эб найрамдалай ленинскэ гол ёһонуудта үндэһэлнэ.

Уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын, дайнай аюулһаа хүн түрэлтэниие аршалан абархын түлөө Советскэ Союз оролдосотойгоор тэмсэнэ гэжэ Сириин **«Ас-Саура»** газетэ бэшэнэ. Адли тэгшэ, аюулгүй байдалай, нэгэ нэгэнэйнгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй байлгын үндэһэ һуури дээрэ США-тай һайн харилсаа холбоо тогтоохые СССР хүсэнэ. Зүгөөр Вашингтон бүхы совет үүсхэлнүүдые үсэд нэтэрүүгээр буруушаана, сэрэгэй булюу хүсэтэй болохые оролдоно. США-гай ээрхэг түримхэй энэ хараа бодолыень дэлхэйн арадууд буруушаан шүүмжэлнэ.

Португалиин ажалгүй 130 мянган хүнэй ямаршье тэдхэмжэ абадаггүй юм. Һүүлэй ... ороной ажалгүйшүүлдэ үгтэдэг тэдхэмжы... процентээр бага болоһон байна. Ушар ... город бүхэндэ үгытэйшүүл, гүйраншад оло...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Гүйранша хүн Лиссабо... һууна.

КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ХҮТЭЛБЭРИЛХЫ БЭЛДЭХЭ ТАЛААР БУРЯАДАЙ ХҮДӨӨ АЖА... 1984—1985 ОНУУДАЙ ҺУРАЛСАЛАЙ ЖЭЛ... ЭМХИДХЭГШЭДЭЙ БА ЗООТЕХНИК-ЭМХ... ОТДЕЛЕНИНҮҮДТЭ ҺУРАГШАДЫЕ АБАХААР

10-дахи класс дүүргэһэн тухай аттестадтай хүнүүд 2 жэлэй туршада һураха юм. 40 хүрэтэр наһанэй дунда зиндаагай хүтэлбэрилэгшэдэй ба тэдэнэй туһалагшадай үйлэдбэридэ нэгэ жэлһээ бага бэшэ хугасаа соо хүдэлһэн гү, али колхоз, совхозуудта механизатораар, мал ажалда, таряа, овощ ургуулгын ажалда хоёр жэлһээ бага бэшэ саг соо мэргэжэл шадабаритайгаар хүдэлһэн һаа, техникумдэ орохоор мэдүүлгэ үгэжэ болоно. Агроном-эмхидхэгшэдэй отделенидэ орохо дуратайшуул дунда һургуулиин программаар иимэ шалгалтануудые тушааха ёһотой гэбэл: ород хэлэ ба литература (сочинени), химеэр (сээжээр). Аттестат соогоо гансал «4», «5» гэһэн сэгнэлтэнүүдтэй хүнүүд зоотехник-эмхидхэгшэдэй отделенидэ шалгалтануудые тушаангүйгөөр орохо аргатай. Эдэнэртэй заатагүй хөөрэлдөөн эмхидхэгдэдэг.

Гүрэнэй шалгалтануудые тушаажа, техникум дүүргэһэн хүнүүд агроном-эмхидхэгшын гү, али зоотехник-эмхидхэгшын мэргэжэлтэй болоҗо, тусхай дунда һуралсалай эмхи зургааниие дүүргэһэн тухай диплом тэдэнэртэ барюулагдадаг.

Техникумүүдэй һурагшад (хэрбээ гэр бүлэгүй һаа) хамтын байраар хангагдадаг. Анхан хүдэлжэ байһан газартаа абадаг һарын салин хүлһэнэй хэмжээнһээ 60-һаа 90 түхэриг хүрэтэр стипенди тодорхойлон гаргагдажа үгтэдэг.

Һураха дуратайшуул колхозойнгоо правле... зойнгоо дирекци... мэдүүлгэ бар... КПСС-эй райком... сэдкомууд һура... гээгдэхэ хүнүүд... ха, байгша оной... потор энэ хүд... хэ ёһотой.

Иимэ докумен... дэхэ ёһотой ... мэй директор... тусхай мэдүүлгэ... бүридхэлдэ аба... биин хуудаһан, ... хүдэлжэ байһа... рактеристикэ, ... һээ хүдэлмэри... писка, КПСС-эй ... рогой һуралса... тухай шиидхэбэ... хай документ ... хэлөөр, 286-дахи... дицинскэ справ... һэнэй хэмжээн... гэр бүлын байд... ка, 3Х4 сантиме... 4 фото-зураг ...

Оролтын ... бэлдэхын тула ... майн 25-һаа ию... тор бэлэдхэлэй ... хидхэгдэхэ юм. ... түгэсхэһэнэй ... шалгалтануудаа ... рэлдөөн үнгэрг... кумдэ сентябр... шээлнүүд эхил...

Эдэ бүгэдэ ту... гэн асуудалтай ... тагтаа КПСС-эй ... үгышье һаа, ... рекцидэ иимэ ... дажа болоно:

670000, г. Ула... ветская, 56, те... дящих кадров.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Хүдөөгэйхидэй байха гэрнүүд» — түрүү бэшэг. «БАМ: түгэсхэлэй жэл». «Эршэтэй добтолго» — В. Юдинэй статья. «Һуурижаһанай тэмдэгүүд» — П. Байрачнын корреспонденци. «Тарялан, сабшалангай үрэжэл һайжаруулха габшагай ажалай гурбан һара» — суглуулбари. «Социалис мүрысөөнэй ябаса» — материалнуудай суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Социалис мүрысөөнэй ябаса» — тусхай хуудаһан.

Гурбадахи хуудаһанда: «Байгалай эрьедэхи тайга соо» — В. Трухинай статья. Театр. «Харагшадай һанамжануудые шэнжэлэн» — Л. Намсараевагай статья. Уласхоорондын мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Шэнэ һонинууд — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Ленинһээ һургаал абаха». 10.05 — «Доживем до понедельника» — уран һайханай фильм. 11.45 — «Аяншалагшадай клуб». 12.45 — Шэнэ һонин (12.50 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильмүүд. 16.15 — Концерт. 17.00 — «Родом из детства». 17.40 — «Хани барисаанай замууд».

Улаан-Үдэ. 18.05 — Киноочерк. 18.25 — «Байгал» — нютэгуудай һонин. 18.35 — Уласхоорондын шэнжэлэл. (Буряадаар). 18.50 — «Партиин шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн». 19.20 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Олон түмэн ажалшадай ленинскэ универс... «Непрошенная ... уран һайханай ф... «Время». 22.35 — гимнастикаар С... онат. 23.20 — ... кестр... гүйсэдхэгдэхэ ... «Мүнөөдэр—түби ... рэ».

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД. ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат 2-66-76; отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-64-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63 информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81., корректорская—2-33-61, выпускающие —2-35-95, отдел объявлений —2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина ... Н-03428. Заказ № 91. Индекс 0...